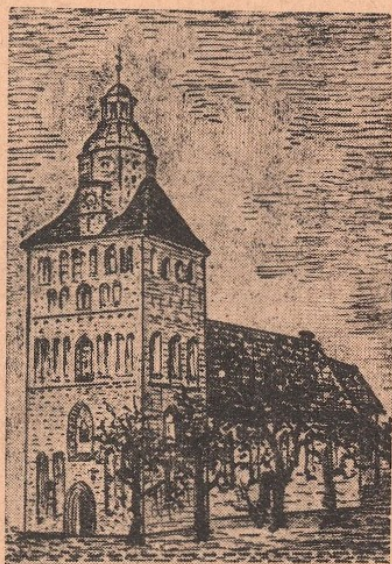

GORZOWSKIE
WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ

Sierpień-Wrzesień 1974

SPIS TREŚCI MIESIĄC SIERPIEŃ — WRZESIEŃ 1974 r.

STOLICA APOSTOLSKA

1. Dekret Kongregacji Kultu Bożego o wymienianiu imienia Biskupa w modlitwie eucharystycznej 235
2. Okólnik Kongregacji dla duchowieństwa o radach duszpasterskich 236

EPISKOPAT POLSKI

1. Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wyjazdów Księży za granicę 242
2. III Instrukcja Episkopatu Polski o posługiwaniu się przez duchownych pojazdami mechanicznymi 243

BISKUP GORZOWSKI

1. Rozporządzenia duszpasterskie:
 - L 1 — Cotygodniowa narada duszpasterska kapłanów i planowanie pracy 244
 - L 2 — Planowanie pracy charytatywnej w parafii 245
 - L 3 — Kontakt duszpasterski 245
 - L 4 — Zagrożenie małżeństwa sakramentalnego 246
 - L 5 — Przygotowanie do małżeństwa 246
 - L 6 — W sprawie Duszpasterstwa grup wiernych łącznie z Listem Pasterskim na Adwent 1970 r. 249
 - L 7 — Opieka nad chorymi 250
 - L 8 — Kazanie o żalu doskonałym 251
 - L 9 — Program wychowawczy 251
 - L 10 — Plan pracy nad młodymi małżeństwami 252
 - L 11 — Przygotowanie parafialnej Rady Duszpasterskiej 252
 - L 12 — Realizacja tematu: Parafia wspólnota miłości 254
 - L 13 — Odnowiony obrzęd chrztu św. 254
 - L 14 — Sposób przeprowadzania spotkań z rodzicami 254
 - L 15 — Rozbudzanie ducha uczynnej miłości do bliźnich w każdej parafii 254
 - L 16 — Nabożeństwa rocznicowe 254
 - L 17 — Plan pracy parafialnej na lata 1974 — 1980 255

MATERIAŁY DUSZPASTERSKIE

1. Zadania i cele rekolekcji młodzieżowych w ujęciu księży rekolekjonistów 258
2. O antropologiczną i kerygmatyczną tematykę rekolekcji młodzieżowych 264

GORZOWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

600-9421/8-9

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok XVI

SIERPIEŃ — WRZESIEŃ

Nr 8—9

STOLICA APOSTOLSKA

DEKRET KONGREGACJI KULTU BOŻEGO O WYMIENIANIU IMIENIA BISKUPA W MODLITWIE EUCHARYSTYCZNEJ

Ponieważ Mszał Rzymski nie zawiera żadnych wskazówek co do wymieniania imienia Biskupa w modlitwie eucharystycznej, wielu ordynariuszów, a także Konferencji Biskupów, pytało się Świętą Kongregację kogo należy wymieniać w modlitwie eucharystycznej.

W modlitwie eucharystycznej wymienia się imię Biskupa nie tylko i nie głównie ze względu na cześć mu należną lecz ze względu na jedność i miłość, aby okazać, że jest on szafarzem łask najwyższego kapłaństwa¹, i by wyprasać pomoc Bożą dla jego osoby i posługi w czasie ofiary eucharystycznej, która jest szczytem i źródłem całej działalności i mocy Kościoła².

Jasne jest, że wiele z tych powodów odnosi się także do tych, którzy mając sakrę biskupią, albo bez niej, rządzą częścią Ludu Bożego niezorganizowanego w diecezji.

Dlatego postanawia się co następuje:

I. W modlitwie eucharystycznej **należy** wymieniać imię:

- a) Biskupa diecezjalnego,
- b) Biskupa, który po przeniesieniu na inną Stolicę zachowuje administrację poprzedniej,
- c) Administratora Apostolskiego, ustanowionego na stałe, lub na pewien czas, bez względu na to, czy stolica jest zajęta, czy wolna, jeżeli Administrator jest biskupem i rzeczywiście spełnia urząd przede wszystkim w sprawach duchowych,
- d) Wikariusza i Prefekta Apostolskiego,
- e) Prałata i Opatą udzielnego, który sprawuje jurysdykcję na terytorium oddzielnym od diecezji.

II. Oprócz wyżej wymienionych wolno wymieniać w modlitwie eucharystycznej Biskupów, Koadiutorów i Pomocników, którzy pomagają Biskupowi diecezjalnemu w zarządzaniu diecezją, oraz innych, byleby mieli sakrę biskupią. Jeżeli jest ich wielu po wymienieniu imienia własnego ordynariusza, zgodnie z nr I, wymienia się wszystkich razem, nie wyliczając imion.

III. W innych wyjątkowych wypadkach należy się zwrócić do Stolicy Apostolskiej.

IV. Formuły, których należy użyć:

a) gdy wspomina się Biskupa, Wikariusza i Prefekta Apostolskiego, Prałata i Opata udzielnego, zależnie od okoliczności formuła brzmi: „za Biskupa (Wikariusza, Prałata, Prefekta, Opata) naszego N.”;

b) jeżeli trzeba wymienić więcej imion, zawsze na pierwszym miejscu wymienia się imię biskupa diecezjalnego, następnie drugie imię według tej formuły: „za Biskupa naszego N. i Biskupa N., jego Pomocnika”, a gdy trzeba wymienić wielu, należy użyć formuły ogólnej: „za Biskupa naszego N. i Biskupów jego Pomocników”;

c) gdy kapłan odprawia Mszę na obcym terytorium, lecz dla grupy wiernych z własnej diecezji (wikariatu lub prefektury apostolskiej, prałatury lub opactwa udzielnego) np. z okazji pielgrzymki, formuła brzmi: „za Biskupa (Wikariusza, Prałata, Prefekta, Opata) naszego N. i Biskupa tego Kościoła N.”;

d) gdy Mszę odprawia Biskup:

— na terytorium własnej diecezji może razem ze sobą wymienić Biskupów Koadiutorów lub Pomocników używając takiej formuły: „za mnie niegodnego sługę Twego i Biskupów moich Pomocników”;

— poza granicami własnej diecezji formuła brzmi: „za brata mojego N. Biskupa (albo Prałata, Prefekta, itd.) tego Kościoła N. i za mnie niegodnego sługę Twego”;

— w wypadku koncelebry wielu Biskupów formuła brzmi: „za brata naszego N., Biskupa tego Kościoła N., i za nas niegodnych sług Twoich”.

Te postanowienia, które Święta Kongregacja Kultu Bożego powzięła, w porozumieniu z Świętą Kongregacją do spraw Biskupów i z Papieską Komisją do reformy Kodeksu Prawa Kanonicznego, Ojciec Święty Paweł VI swoją powagą zatwierdził dnia 5 września 1972 roku i polecił, aby zachowywali je wszyscy, do których się odnoszą.

Dekret obowiązuje bez względu na wszelkie przeciwnie zarządzenia.

W siedzibie Świętej Kongregacji Kultu Bożego, dnia 9 października 1972.

ARTUR KARD. TABERA
PREFEKT

† H. BUGNINI
ARCYBISKUP TYT. DIOKLECJANY
SEKRETARZ

OKÓLNIK KONGREGACJI DLA DUCHOWIEŃSTWA O RADACH DUSZPASTERSKICH *

Do patriarchów, prymasów, arcybiskupów, biskupów i innych miejscowych ordynariuszy według postanowień plenarnej kongregacji mieszanej z 15. III. 1972 r.

* Tekst zamieszczamy w tłumaczeniu Ks. Jana Oświecińskiego. Przedruk z: ATENEUM KAPŁAŃSKIE (1973), s. 125—132.

vorte

1. Wszystkich chrześcijan, których Duch Św. uświęcił przez sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, sam Chrystus Pan powołuje „do domu duchowego i świętego kapłaństwa” (KK, n. 10) dla czynnego współdziałania w urzeczywistnianiu zbawczej misji całego w powszechnym Kapłaństwie Ludu Bożego (por. KK, n. 33; DA, n. 3; DM, n. 11). Nie wszyscy jednak wierni w ten sposób ponoszą za to odpowiedzialność, w ograniczonej bowiem wspólnocie kościelnej każdemu stosownie do jego warunków przypada specjalne zadanie (por. DA, n. 2; KK, n. 32; DK, n. 2). Na pierwszym miejscu należy wymienić kapłanów, wziętych z reszty ludu i ustanowionych dla hierarchicznej posługi (por. KK, n. 24; DK, n. 12), którzy już „od starożytności noszą nazwę biskupów, prezbiterów, diakonów” (KK, n. 28), oni to właśnie na mocy przyjątego kapłaństwa „w sposób szczególny i niejako zawodowo przeznaczeni są do służby świętej” (KK, n. 31) i dzięki świętej władzy, która im przysługuje, uczą mocą Chrystusa i w Jego imieniu uświęcają i rządzą całym Ludem Bożym (por. KK, nn. 11, 17, 35, DB, n. 11; DA, n. 2; DK, n. 2). Wszyscy zaś zakonnicy zarówno mający jak i nie mający święceń kapłańskich przez publiczne śluby, które składają we wspólnocie kościelnej „dają wspaniałe i zaszczytne świadectwo temu, iż świat nie może się przemienić i ofiarować się Bogu bez ducha ewangelicznego błogosławieństwa (KK, n. 31). Świeccy zaś „kierując się duchem ewangelicznym przyczyniają się do uświęcenia świata na kształt zaczynu, od wewnątrz niejako, i w ten sposób przykładem zwłaszcza swego życia promieniując wiarą, nadzieją i miłością niech ukazują innym Chrystusa” i „ponadto mogą być także powoływani w różny sposób do bardziej bezpośredniej współpracy z apostołatem hierarchii” (KK, n. 31, 33; por. KDK, n. 43; DA, n. 15).

2. Zbawcza zatem misja całego ludu Bożego, w której wszyscy wierni mają swój własny udział i odpowiedzialność zależnie od osobistych ich możliwości w Kościele, nie może zacieśniać się wyłącznie do posłannictwa duchowieństwa czyli hierarchii kościelnej: „Wiedzą mianowicie pasterze, iż nie po to ustanowieni zostali przez Chrystusa aby całe zbawcze posłannictwo Kościoła w stosunku do świata wzięć na siebie samych, lecz że ich zaszczytnym zadaniem jest tak sprawować opiekę pasterską nad wiernymi i tak uznawać ich posługi oraz charyzmaty, żeby wszyscy oni pracowali zgodnie, każdy na swój sposób, dla wspólnego dzieła” (KK, n. 30). Dlatego to II Sobór Watykański również nadmienia: „W rozciąganiu tej pasterskiej pieczy (biskupi) niech zostawiają swym wiernym przynależny im udział w sprawach Kościoła, uznając ich obowiązkiem jak też prawo do czynnej współpracy w budowie mistycznego Ciała Chrystusowego” (DB, n. 16).

3. To jednak uczestnictwo ogółu wiernych w posłannictwie Kościoła nie utożsamia się z uczestnictwem pewnych osób w sprawowaniu władzy kościelnej. W Kościele bowiem z woli jego boskiego Założyciela zachodzi istotna różnica, nie zaś różnica stopnia między powszechnym kapłaństwem a kapłaństwem służebnym czyli hierarchicznym (por. KK, n. 10). Dlatego duszpasterską funkcję nauczania to jest uświęcania i kierowania oraz związaną z nią władzę Pan nie powierzył całej społeczności wiernych¹, ale udziela jej duchowym Pasterzom przez specjalne

święcenie i misję kanoniczną². Oczywiście biskupi diecezjalni „kierują powierzonymi sobie poszczególnymi Kościołami jako zastępcy i legaci Chrystusa radami, zachętami i przykładami, ale także mocą swego autorytetu i władzy świętej, z której jednak korzystają tylko dla zbudowania trzody swojej w prawdzie i świętości, pamiętając o tym, że kto jest większy, ma być jako mniejszy, a przełożony jako usługujący (por. Łk 22, 26—27). Władza ta, którą w imieniu Chrystusa osobiście sprawują, jest własną, zwyczajną i bezpośrednią” (KK, n. 27).

4. Wierni zaś nie obdarzeni kapłaństwem służebnym, prócz wspomnianego czynnego uczestnictwa w apostołskim posłannictwie Kościoła (KK, n. 37), mogą również służyć pomocą właściwemu urzędowi duszpasterskiemu oraz hierarchii, której nie mogą zastąpić. Wszyscy zatem wierni „stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i autorytetu mają możliwość, a niekiedy nawet obowiązek ujawniania swojego zdania w sprawach, które dotyczą dobra Kościoła” (tamże) a to również może mieć miejsce dzięki instytucjom prawnie w tym celu powołanym.

Opierając się na tych racjach II Sobór Watykański wylicza i zaleca jako pomocników³ biskupa diecezjalnego w jego urzędzie duszpasterskim, radę duszpasterską „z samym biskupem na czele, w której by uczestniczyli specjalnie dobrani księża, zakonnicy i świeccy” (DB, n. 27).

Ojciec św. Paweł VI, mając przed oczyma to życzenie Soboru Pismem Apostolskim *Ecclesiae Sanctae* w formie *Motu Proprio* z 6. VIII. 1966⁴ podał w tej sprawie pewne zasady, na podstawie których przeprowadzono lub przeprowadza się w wielu diecezjach wstępne doświadczenia w związku z powołaniem rad duszpasterskich.

W czasie zaś generalnej sesji Synodu Biskupów w 1971 r. wyrażono następujące życzenie: „Niech Rada duszpasterska, w której uczestniczą specjalnie dobrani księża, zakonnicy i świeccy (por. DB, n. 27) dzięki swemu wpływowi i znaczeniu wydaje wiążące opinie dla należytego zorganizowania i skutecznego przeprowadzania zadań duszpasterskich przez społeczność diecezjalną. Im bardziej zaś stale umacnia się wzajemna odpowiedzialna współpraca biskupów i duchowieństwa, zwłaszcza przez rady kapłańskie, tym bardziej należy pragnąć aby w każdej diecezji powstała rada duszpasterska⁵.

Plenarne zebranie Kongregacji

5. Kongregacja dla duchowieństwa, do której należy czuwanie nad sprawami rad duszpasterskich⁶, 12. III. 1971 r. wydała pismo prosząc przewodniczącą Konferencji Episkopatu, aby biskupi podali do wiadomości wymienionej kongregacji swe plany i propozycje odnoszące się do zdobytych już doświadczeń bądź też przepisów, które należałoby wydać. Ponadto kongregacja dla duchowieństwa poprosiła o propozycje Kongregację dla spraw Kościołów Wschodnich oraz Kongregację dla

1 Por. Paweł VI, Al. z 17. V. 1972 r.; Al. z 28. I. 1970 r., *Ad Praelatos Auditores. Officiales et Advacatos Sacre Romanae Rotae*, AAS 63 (1971) 135 ns; Al. 25. VIII. 1970 r., *Scritti et discorsi*, 30, Siena 1971, 108; Al. z 1. IX. 1972 r., tamże, 111—116; Al. z 6. X. 1971 r.; tamże 186—190; Al. z 23. XII. 1971 r., *Ad Em. mos Patres Cardinales, ad Romanae Curiae. Pontificalisque Domus Praelatos*, AAS 64 (1972) 32.

2 Por. KK, n. 21 i Nota explicativa praevia n. 2.

3 Współpracownicy urzędu Biskupiego, taki tytuł noszą numery 23—35 Dekretu *Christus Dominus*.

4 Por. AAS 58 (1966), 757—787.

5 Postanowienia: *De sacerdotio ministeriali* II, n. 3, które z polecenia Ojca Sw. z 30. XI. 1970 r. nabrały charakteru prawa publicznego.

ewangelizacji świata. Rozpatrzywszy te wypowiedzi Kongregacja dla duchowieństwa, wystąpiła z projektem zwołania plenarnego zebrania mieszanego, na które zaprosiła kongregacje: dla spraw biskupów, spraw zakonnych i instytutów świeckich, jak również radę dla spraw laikatu. Wymienione plenarne zebranie odbyło się 15. III. 1972 r. a jego wnioski zatwierdzone przez Ojca Św. Pawła VI pokrótce przedstawiamy.

Nowe ciało doradcze Biskupa

6. Na podstawie otrzymanych wypowiedzi i odbytych dyskusji wysunięto zgodnie wniosek o potrzebie i stosowności utworzenia rady duszpasterskiej.

Ponieważ zaś współpraca domaga się pełnego, ogólnego zharmonizowania, wypada aby poszczególni biskupi diecezjalni⁷ uważnie się zastanowili na wspólnym posiedzeniu Konferencji Episkopatu jak również w kontakcie ze swym duchowieństwem czy istnieją warunki, które by wskazywały na potrzebę powołania do życia rady duszpasterskiej a jednocześnie niech dolożą starań aby zatroszczono się o rzeczowe i osobiste potrzeby wymagane dla utworzenia wymienionej rady i należytego jej funkcjonowania.

Jeśli biskup uzna za stosowne aby powołać w swojej diecezji radę duszpasterską niech się postara o sporządzenie jej statutów i niech je zatwierdzi.

Skład rady duszpasterskiej

7. Co się zaś tyczy składu rady duszpasterskiej, chociaż nie można członka jej uważać w sensie prawnym za reprezentację całej wspólnoty diecezjalnej, wypada jednak, aby była ona w miarę możliwości w pewnym sensie rzeczywistym obrazem całej diecezji, dlatego będzie wskazane, aby w jej skład wchodziło: kapłani, zakonnicy i świeccy, którzy będą przedstawiali potrzeby i dążenia ogółu. Wobec tego należy dokonać takiego wyboru osób do rady, aby rzeczywiście reprezentowały pełny krąg ludu Bożego należący do diecezji, licząc się z odrębnością regionów diecezjalnych, warunków społecznych, zawodowych, jak również ze względu na ich udział osobisty bądź to zespołowy w dziele apostołskim, głównie zaś zwracając uwagę na ich pozycję i roztrópnosć duszpasterską jaką się cieszą. Wypada do ich grona dołączyć świeckich i księży wybranych na stanowiska o zasięgu diecezjalnym. Wszyscy jednak członkowie rady muszą być w całkowitej łączności z Kościołem katolickim i posiadać walory do przyjęcia i należytego wypełniania tego obowiązku w Kościele. Bez względu na formę, jaką biskup wybierze w wyznaczaniu składu swej rady, wypada przecieżyć aby większość jej członków stanowili świeccy, przeważająca bowiem część społeczności diecezjalnej składa się ze świeckich.

Oprócz kapłanów trzeba również przyjąć do tej rady diakonów tam gdzie oni pełnią tę funkcję na stałe. Jeśli chodzi o zakonników i zakonnicy niech udzieli im nominacji biskup za godną właściwego przełożonego czy przełożonej.

Wreszcie wypada aby liczba członków rady duszpasterskiej nie była zbyt duża, aby grono to mogło należycie oddawać się powierzonej sobie pracy.

6 Por. Konst. Ap. Regimini Ecclesiae Sanctae, z 15. VIII. 1967 r., n. 68, § 1.

7 Por. Motu Proprio Proprio Ecclesiae Sanctae, I, n. 17, § 1.

Chociaż z natury swej rada duszpasterska powoływana jest na stałe, „jednak z uwagi na członków i ich działalność może być czasowa i okazjnie spełniać swoje obowiązki”⁸. Wystarczy więc powoływać członków rady duszpasterskiej na okres przewidziany w statutach, z wyjątkiem tych, których się wyznacza w myśl statutów z racji funkcji spełnianej w diecezji. Aby rada w swym składzie nie była stale ta sama, dla jej odnowy warto by korzystać z systemu rotacji tak, aby w wyznaczonym terminie pewna część rady ustąpiła i nastąpiła nominacja innych jej członków.

Doradczy charakter rady duszpasterskiej

8. Rada duszpasterska „ma tylko głos doradczy”⁹. Rady i sugestie wiernych, które by przedstawiano w ramach wspólnoty kościelnej i w duchu prawdziwej jedności nie mała mogą przynieść korzyść w podejmowaniu decyzji. W każdym bądź razie czynne posłuszeństwo oraz szacunek, które winny okazywać wierni wobec duszpasterzy nie tylko nie wykluczają ale raczej sprzyjają wyraźnemu i szczeremu zaangażowaniu wobec tego dobra, którego domaga się Kościół.

Wobec tego biskup niech bardzo sobie ceni ich propozycje i sugestie i niech wiele korzysta z ich zgodnych wypowiedzi¹⁰ zachowując swobodę decyzji, która mu z prawa Bożego przysługuje w trosce o tę część ludu Bożego, która została mu powierzona.

Sprawy powierzone radom duszpasterskim

9. Do obowiązków rady duszpasterskiej należy „badanie i rozpatrywanie spraw związanych z działalnością duszpasterską, jak również wydawanie o nich praktycznych decyzji aby pogłębiało się zharmonizowane z Ewangelią życie i działalność ludu Bożego” (DB, n. 27)¹¹. Jej działalności można powierzać do rozpatrzenia sprawy wniesione bądź to przez biskupa diecezjalnego, bądź przedstawione przez członków rady a przez biskupa przyjęte w trosce o sprawy duszpasterstwa diecezjalnego. Przekracza jednak kompetencje tej rady rozstrzygnięcie o ogólnych zagadnieniach odnoszących się do wiary, prawowierności, zasad moralnych, bądź praw Kościoła powszechnego; nauczycielem bowiem wiary w diecezji zawsze, jak wiadomo z zachowaniem więzi jedności z głową kolegium biskupiego i członkami jego, jest wyłącznie biskup (por. KK, n. 25; DB, nn. 12—14).

W odniesieniu zaś do zagadnień duszpasterskich, które wiążą się z wykonywaniem jurysdykcji bądź władzy rządzenia, biskup już posiada odrębny senat, który go swymi radami wspiera, mianowicie radę kapłańską¹². Nie przeszkadza jednak, by rada duszpasterska rozpatrzyła zagadnienia i przedstawiła biskupowi sugestie w tych sprawach, dla których wykonania wymaga się aktu jurysdykcyjnego: w tym bowiem przypadku biskup sprawy rozważy i podejmie decyzję wysłuchawszy w razie potrzeby rady kapłańskiej.

Rada duszpasterska będzie mogła więc być ogromną pomocą dla

8 Tamże, I, n. 16 § 2.

9 Tamże.

10 Por. Z zachowaniem co należy zachować KPK, s. 105, 1.

11 Por. Motu Proprio, Ecclesiae Sanctae, I, n. 16, § 1.

12 DB, n. 27; Por. Ecclesiae Sanctae, I, n. 15; S. Congregatio pro Clericis, Litterae Circulares, z 11. IV. 1970 r.

biskupa, przedstawiając mu propozycje oraz sugestie odnoszące się do inicjatyw misyjnych, katechetycznych, duszpasterskich w zasięgu diecezjalnym, pomagając w rozwinięciu formacji doktrynalnej i życia sakramentalnego wiernych jak i działalności duszpasterskiej kapłanów, w różnych kręgach społecznych bądź też w terytorialnych rejonach diecezji przez coraz trafniejsze urabianie opinii publicznej na temat spraw związanych z Kościołem itd. Rada duszpasterska może być również bardzo pożyteczna we wzajemnej wymianie doświadczeń oraz w przedstawianiu różnego rodzaju projektów, które by zorientowały lepiej biskupa w konkretnych potrzebach wiernych diecezji i podsuwałyby bardziej skuteczną metodę postępowania duszpasterskiego.

Tam zaś, gdzie by istniała rada duszpasterska, trwa zawsze w pełnej mocy prawo, którym cieszą się wszyscy wierni, że chociaż nie są członkami rady duszpasterskiej, mogą swe potrzeby i życzenia ze swobodą i otwartością właściwą dzieciom Bożym i braciom w Chrystusie przedstawić bezpośrednio swym duszpasterzom zawsze zgodnie z prawdą i rozsądnie z całkowitym zaufaniem (por. KK, n. 37).

Zwoływanie i kadencja rady duszpasterskiej

10. Do biskupa diecezjalnego należy zwoływanie rady duszpasterskiej zgodnie z potrzebami duszpasterskimi. Z mocy prawa biskup diecezjalny osobiście przewodniczy radzie, a w poszczególnych przypadkach jego delegat jeśli biskup uzna to za stosowne.

Ponieważ zaś badania i praktyczne wnioski rady duszpasterskiej mają charakter informacji i sugestii przedstawianych biskupowi, będzie on mógł dokumenty opracowane przez radę duszpasterską przyjmować według swojego zdania i woli zgodnie z prawem i wydać polecenie ich wykonania, bądź też, kiedy uzna to za stosowne, postara się o ich opublikowanie.

„Aby cele tej rady rzeczywiście mogły być zrealizowane wypada, by opracowania zostały poprzedzone wstępnymi badaniami, korzystającymi w razie potrzeby z pomocy instytucji czy też placówek o tym samym profilu”¹³.

Dlatego wskazane będzie aby pod kierunkiem biskupa sporządzono spis spraw, które mają być rozpatrywane w odpowiednim czasie i przesłano go wszystkim członkom rady wraz z wnioskami, bądź też opracowaniami, które dla dokładniejszego rozpatrzenia wymienionych spraw mogą być potrzebne.

11. W czasie wakatu stolicy biskupiej ustaje działalność rady duszpasterskiej. Nie przeszkadza jednak, jeśli sprawa tego wymaga, aby ordynariusz w tym okresie zebrał jej członków dla zasięgnięcia rady.

Inne rady podobne do rad duszpasterskich

12. Uczestnicy plenarnej kongregacji, licząc się z diecezjalnym charakterem rady duszpasterskiej byli zdania, że nie ma przeszkód aby na terenie diecezji tworzone rady o identycznym charakterze funkcji, czy to parafialne czy to tzw. rejonowe (dla odrębnych dekanatów bądź grup społecznych itd.).

¹³ Motu Proprio, Ecclesiae Sanctae, I, n. 16, § 4.

Również oni zdecydowali, że nie jest na to odpowiednia pora, przynajmniej w obecnym czasie, aby tworzyć rady duszpasterskie bądź też inne podobne organa o zasięgu międzydiecezjalnym, prowincjonalnym, krajowym, narodowym czy też międzynarodowym, nie wykluczając jednak powoływania organów specjalnych o charakterze technicznym czy też wykonawczym, których zadaniem będzie wraz z elitą chrześcijańską służyć pomocą konferencjom episkopatu.

Wnioski

13. Niniejszym pismem Kongregacja zamierza przedstawić zasady i kryteria ogólne zaaprobowane przez Ojca Św., które wyłoniły się z uchwał konferencji biskupów i dyskusji uczestników, mogące wspomóc biskupów w wykonywaniu ich ważnego zadania związanego z tworzeniem i sposobem kierowania radami duszpasterskimi. Istnieje więc nadzieja, że konferencje biskupów zechcą prawiadomić tę kościelną kongregację o zdobytych już doświadczeniach w tej dziedzinie aby należyście liczono się z nimi i w przyszłości.

KARDYNAŁ JAN WRIGHT, PREFEKT
PIETR PALAZZINI, SEKRETARZ

EPISKOPAT POLSKI

WYTYCZNE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI W SPRAWIE WYJAZDÓW KSIĘŻY ZA GRANICĘ

Ruch turystyczny poza granicami Kraju coraz bardziej się rozszerza we współczesnym świecie. Podobne zjawisko zachodzi i w Polsce znajdując wielu zwolenników również wśród duchownych.

W celu ujednoczenia zasad postępowania wyjazdu za granicę duchownych, Konferencja Episkopatu Polski ustala następujące wytyczne.

1. Każdy wyjazd kapłana za granicę wymaga zawsze pozwolenia kompetentnej Władzy Kościelnej. Wyjazd do USA wymaga zezwolenia specjalnego Sekretariatu Prymasa Polski.

2. Księża mogą wyjeżdżać za granicę w ramach swego urlopu w czasie wakacyjnym. W innym czasie zasadniczo pozwoleń się nie udziela.

3. Wyjeżdżający duszpasterze muszą zapewnić w swych parafiach należytą obsługę w pracy duszpasterskiej, po uzgodnieniu z Kurią Diecezjalną.

4. Poza czasem urlopu, możliwy jest wyjazd za granicę tylko na okres kilku dni z zapewnieniem przez duszpasterzy należytej obsługi duszpasterskiej w parafii, uzgodnionej z Kurią Diecezjalną.

5. Wyjeżdżający za granicę musi mieć zapewnione pokrycie kosztów podróży i utrzymania.

6. W razie dłuższego wyjazdu za granicę Władza Duchowna bierze pod uwagę osobowość wyjeżdżającego, cel podróży i wystarczające środki utrzymania.

7. Kapłan udający się za granicę jest odpowiedzialny w sumieniu i wobec kościoła diecezjalnego za właściwe godności postępowanie.

Warszawa, dnia 24 stycznia 1974 r.
140 Konferencja Episkopatu Polski
N. 541/74/P.

(—) † JERZY MODZELEWSKI
Przewodniczący Komisji
ds Duchowieństwa

(—) † STEFAN KARD. WYSZYŃSKI
Prymas Polski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu

III INSTRUKCJA EPISKOPATU POLSKI O POSŁUGIWANIU SIĘ PRZEZ DUCHOWNYCH POJAZDAMI MECHANICZNYMI

Postęp techniczny jest jednym z podstawowych znaków czasu w świecie współczesnym. „Zmienia on oblicze ziemi”, a także „ustalone od wieków pojęcia i warunki życia społecznego” (GS 5—6). Jest on wypełnieniem Bożego wezwania „czyńcie sobie ziemię poddaną” (Rdz 1, 28).

Do zasadniczych elementów postępu technicznego należy motoryzacja. Jak cały postęp tak i motoryzacja może i powinna być włączona w służbę człowieka, może mu pomagać i kierować ku posłudze Bogu i ludziom (GS 37).

Wymienić tu można i trzeba — zajęcia duszpasterskie, rozległość terytorialną, nadmiar pracy katechetycznej, wielkość miejsc kultu czy stan zdrowia duszpasterza. To wszystko może zalecać wprzęgnięcie pojazdów mechanicznych do duszpasterstwa. Poza tym duchowny za kierownicą może również uczyć kultury jazdy i być wzorem trzeźwości.

Należy przy tym pamiętać o napomnieniu Apostoła Narodów: „...nie upodobniajcie się do ducha tego świata” (Rzym 12, 2) „do tego ducha próżności i złości, który aktywność ludzką skierowaną ku Bogu i człowiekowi przemienia w narzędzie grzechu” (GS 37).

Przypominając powyższe wytyczne i wskazania Soboru Watykańskiego II, Plenarna Konferencja Episkopatu odwołuje dotychczasowe przepisy (Instrukcja Episkopatu z dnia 29. XI. 1959 i z dnia 13. II. 1969 roku) i ustala w sprawie posługiwania się przez duchownych pojazdami mechanicznymi następujące normy, obowiązujące duchowieństwo diecezjalne i zakonne.

1. Władza Diecezjalna zezwala na nabywanie pojazdów mechanicznych (skutery, motocykle, skromne samochody) duchownym, dla których są one narzędziem pracy duszpasterskiej i pomocą w rozwiązywaniu trudności komunikacyjnych.
2. Duchownych prowadzących pojazdy mechaniczne wiąże w sumieniu przestrzeganie obowiązujących przepisów drogowych, a nadto obowiązuje ich bardziej niż innych użytkowników jezdni wielka troska o bezpieczeństwo przechodniów, szacunek dla nich, kultura jazdy i przestrzeganie bezpiecznej szybkości.
3. Ze względu na stosowność kapłańską zabrania się przewożenia osób, gdyby to narażało dobro duchowe czy moralne zarówno duchownego jak i wiernych, powodując zgorznienie czy tylko pozory zła.

4. Władza diecezjalna, czuwając nad przestrzeganiem ustalonych norm, w razie ich przekroczenia może zakazać używania pojazdu.

Warszawa, dnia 24 stycznia 1974 r.
140 Konferencja Episkopatu Polski
N. 541/74/P.

(—) † JERZY MODZELEWSKI
Przewodniczący Komisji
ds Duchowieństwa

(—) † STEFAN KARD. WYSZYŃSKI
Prymas Polski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu

Powyższą Instrukcję ogłaszam jako obowiązującą w Diecezji Gorzowskiej i jednocześnie przypominam wszystkim Kapłanom, posiadającym samochody, zarządzenie o powinności wożenia w pojazdach Olejów św. (GWK Lipiec 1973, nr 7, str. 199).

Gorzów Wlkp., dnia 25 maja 1974.
Znak: B 2 — 15/74

(—) † WILHELM PLUTA
BISKUP GORZOWSKI

BISKUP GORZOWSKI

Na prośbę wielu Księży nowej Diecezji Gorzowskiej
podajemy ponownie te

ROZPORZĄDZENIA DUSZPASTERSKIE BISKUPA ORDYNARIUSZA

które zostały wydrukowane w niedostępnych już numerach
Gorzowskich Wiadomości Kościelnych z roku 1972

L 1. COTYGODNIOWA NARADA DUSZPASTERSKA KAPŁANÓW I PLANOWANIA PRACY

Zgodnie z podstawowymi wymogami celowej pracy duszpasterskiej i w duchu **Soborowej** zasady **kolegialności** i odpowiedzialności za pracę oraz konieczności dialogu w samym Kościele rozporządzam co następuje:

1. W każdej parafii, w której pracuje więcej niż jeden kapłan, winna się odbywać **cotygodniowa narada duszpasterska** wszystkich księży pod przewodnictwem ks. proboszcza.

2. Tematem tej narady winno być planowanie pracy na najbliższy tydzień i aktualne sprawy życia parafialnego (również remonty).

3. Z każdej narady winien być spisany w specjalnej księdze choćby półstronnicowy **protokół**, podpisany przez wszystkich uczestników narady.

4. W parafiach, w których pracuje **jeden kapłan** dokładnie i rzetelnie prowadzoną **księgą ogłoszeń** winna odzwierciedlać cotygodniowe planowanie pracy parafialnej.

5. Księga protokołów tych porad duszpasterskich i księga obszerniejszych ogłoszeń parafialnych (pkt. 4) stanowią przedmiot wizytacji dziekańskiej i biskupiej.

6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem **8 września br.**

Gorzów Wlkp., dnia 4 września 1968 r.

Znak: B 2—34/68

L 2. PLANOWANIE PRACY CHARYTATYWNEJ W PARAFII

W celu skonkretyzowania duszpasterskich poczynań przeciw zagrożeniu życia jednostek i życia społecznego przez **brak miłości i nienawiść** (List pasterski z dn. 23. II. 68 r.) w celu realizacji mego wykładu napisanego na konferencję dekanalną na wiosnę 1967 r. — a przede wszystkim w celu wyrabiania autentycznej postawy ewangelicznej, która jest warunkiem „wiary” rozporządzam, co następuje:

1. Każdy Proboszcz przedłoży na piśmie (maszynopis 4 egz.) do 20 października br. dokładnie przemyślany plan szeroko pojętej pracy charytatywnej w parafii na najbliższe trzy lata.

2. W planie tym muszą być wyszczególnione konkretne cele działania i sposób ich realizacji w zależności od warunków miejscowych.

3. Praca charytatywna w parafii, jako konkretna forma realizacji Ewangelii musi mieć głównie charakter wychowawczy, szczególnie w kierunku wyrabiania braterskości w stosunkach międzyludzkich, wobec czego musi być uwzględniona w pracy katechizacyjnej i w spowiedzi dzieci i młodzieży.

4. W opracowaniu planu można się oprzeć na tekście mego wykładu, wyżej cytowanego, szczególnie część B II i na Biuletynach pracy charytatywnej (Wiadomości Charytatywne).

5. W parafii, w której pracuje kilku księży, ten plan musi być opracowany wspólnie na naradach duszpasterskich wszystkich Księży (Rozporządzenie duszp. L 1).

6. W planie pracy należy krótko zaznaczyć, co zrobiono dotychczas w parafii na tym odcinku duszpasterstwa.

7. Plan ten należy oddać w 4 egzemplarzach Księżom Dziekanom do 20 października br. Ksieża Dziekani oddadzą go w 3 egzemplarzach do Kurii Biskupiej najpóźniej do **2 listopada br.**

8. Plan ten będzie przedmiotem wizytacji dziekańskiej i biskupiej i będzie podstawą do indywidualnego dialogu duszp. Biskupa i Księży.

Gorzów Wlkp., dnia 4 września 1968 r.

Znak: B 2—35/68

L 3. KONTAKT DUSZPASTERSKI

Jednym z głównych warunków skutecznej pracy duszpasterskiej jest **osobista znajomość** między duszpasterzem a wiernymi i wzajemny **osobisty ich kontakt**.

Duszpasterze winni przy każdej sposobności o to zabiegać. Drogą sposobnością w tym względzie jest coroczna kołęda.

W związku z tym **rozporządzam**:

Wszyscy duszpasterze, proboszczowie i wikariusze przy okazji odbywanej czy już odbytej kolędy winni poczynić rozeznanie, które rodziny wzgl. osoby winni mieć w szczególnej opiece **duszpasterskiej** i w tym celu utrzymywać z nimi kontakt duszpasterski. Należy się wystrzegać naruszania osobistej godności bliźnich. Księża wikariusze mogą utrzymywać kontakt osobisty z wiernymi tylko po uzgodnieniu z księdzem proboszczem.

Sprawę tu nakazaną winni księża omówić we wspólnych naradach duszpasterskich i uwidocznić to w protokołach (Rozp. Duszp. L. 1).

Gorzów Wlkp., dnia 8 stycznia 1969 r.

Znak: B 2—3/69

L 4. ZAGROŻENIE MAŁŻEŃSTWA SAKRAMENTALNEGO

W świadomości Kościoła Soboru Watyck. II **małżeństwo** jest pierwszą spośród „głównych spraw, jakie obchodzą Kościół w świecie współczesnym”. Małżeństwo sakramentalne zagrożone jest przez:

1. nieroztropne czy wręcz lekkomyślne zawieranie związku małżeńskiego,

2. nieposzanowanie, zeświecczenie, czy wręcz grzeszne naruszenie sakramentalnej świętości samej chwili składania **ślubu**.

Wszyscy duszpasterze, proboszczowie i wikariusze, jesteście moimi współpracownikami i razem ze mną ponosite odpowiedzialność kolegiąlną za wszystkie sprawy duszpasterskie diecezji. Wspólnie musimy temu zagrożeniu przeciwdziałać. W tym celu nakazuję:

1. Wy wszyscy duszpasterze, proboszczowie i wikariusze — najpóźniej do 1 kwietnia 1969 r. poprzez księży dziekanów złoście mi na piśmie uwagi, rady, życzenia zmierzające do zaradzenia złu. Wasza mądrość, gorliwość a zarazem i życzliwość względem wiernych, jest gwarancją, że przy Waszej pomocy a więc po wspólnym naradzeniu się — ustalimy sposoby postępowania w tej tak ważnej sprawie.

2. Swoje votum złoście musi każdy z Was — choćby w formie negatywnej, że nie ma nic do zauważenia.

Taki sposób współdziałania ze mną uważam za formę kolegiąlności czy dialogu przewidzianą przez dekrety Soborowe.

Gorzów Wlkp., dnia 8 stycznia 1969 r.

Znak: B 2—4/69

L 5. PRZYGOTOWANIE DO MAŁŻEŃSTWA

W nieustannej naszej trosce duszpasterskiej o dobro życia małżeńskiego i rodzinnego, którego znaczenie ogólnoludzkie i kościelne wszyscy rozumiemy, w celu realizacji Konstytucji Soborowej o Kościele oraz I-szej Instrukcji Episkopatu Polski o przygotowaniu do życia małżeńskiego, które to dokumenty Kościoła stanowią podstawę planowania pracy duszpasterskiej w naszej diecezji rozporządzam co następuje:

I. NAUKA PRZEDSLUBNA

Wszyscy duszpasterze są w sumieniu zobowiązani jak najdokładniej **przeprowadzać nauki przedślubne:**

1. Każda para narzeczonych musi wysłuchać co najmniej trzech nauk, udzielanych zbiorowo czy indywidualnie, a wobec ogromnej ignorancji religijno-moralnej trzeba dążyć do 5 nauk.

2. Tylko w nadzwyczajnych okolicznościach można liczbę nauk zmniejszyć, nigdy jednak nie wolno nauczania przedmałżeńskiego całkowicie opuścić, aby przynajmniej uwidocznili narzeczonym sakralność związku małżeńskiego i główne zasady życia moralno-religijnego w małżeństwie.

3. Należy się ściśle trzymać treści zawartej w skrypcie wydanym przez naszą Kurię. Naukę 4 i 5 winny stanowić „Rozmowy z małżeństwem i lekarzem” przewidziane dla młodych małżeństw. W tym celu w każdej kancelarii parafialnej winien się znajdować tekst 5-ciu nauk i na żądanie wizytatora winien być okazany.

4. Należy usilnie dążyć do tego, aby narzeczeni zostali dostatecznie pouczeni przez osoby kompetentne o naturalnej regulacji poczęć.

5. Duszpasterze udzielający nauk przedślubnych winni być dobrze przygotowani, winni przyjmować narzeczonych nie w formie urzędowej, ale odnieść się do nich z wielką miłością, aby przez zawartą znajomość, dzięki okazanej dobroci — otworzyć sobie drogę do ich przyszłych młodych rodzin. Sam pokój, w którym udziela się nauk przedślubnych swoim wystrojem powinien przyczynić się do tej serdecznej atmosfery.

6. W każdym protokole przedślubnym muszą być zapisane daty udzielonych nauk przedślubnych. Protokół przedślubny w każdym wypadku sporządza tylko Ksiądz, ponieważ to pierwsze spotkanie z nupturientami może mieć dalekosiężne skutki duszpasterskie.

7. Księża wikariusze muszą się sumiennie przygotować do udzielania nauk przedślubnych, które proboszcz ma prawo im zwierzyć, ale nie na stałe i dopiero wtedy, gdy się przekona, że ksiądz wikariusz może w sposób godny i odpowiedzialny te nauki przeprowadzić. Udzielanie tych nauk wymaga wielkiej duchowej dojrzałości, która pochodzi nie tylko z samego dojrzałego wieku — ale z osobistego wyrobienia modlitewnego i ascetycznego.

8. Czcigodni Księża Dziekani są zobowiązani do dokładnego badania sposobu realizacji niniejszego zarządzenia i uprawnieni do żądania okazania dowodu, który sami uznają za słuszny.

II. KURS PRZEDMAŁŻEŃSKI

Wobec konieczności wyrabiania u młodzieży świadomości katolickiej o życiu małżeńsko-rodzinnym i samowychowania do tego życia przez cały okres młodości, należy przeprowadzać dłuższe nauczanie przedmałżeńskie zwane kursem przedmałżeńskim.

1. W każdej parafii, liczącej ponad 5 tysięcy wiernych winien ten kurs odbywać się co roku, w parafiach o mniejszej liczbie wiernych co 2 lata.

2. Duszpasterze są zobowiązani przygotować parafię na ten kurs przez okres 3 tygodni:

- a) w pierwszą niedzielę na wszystkich Mszach św. należy wygłosić kazanie o sensie, o konieczności i o sposobie prowadzenia kursu, w oparciu o mój list adwentowy z roku 1969 i o cz. I skryptu o kursie przedmałżeńskim,
- b) w drugą niedzielę należy odczytać na wszystkich Mszach św. moją odezwę do parafian o kursie przedmałżeńskim,
- c) w trzecią niedzielę należy raz jeszcze ogłosić program kursu, który winien być również uwidoczniiony na dobrze przygotowanym afiszu w przedsionku kościoła.

3. Do kursu przedmałżeńskiego należy wezwać młodzież żeńską od 16 roku życia, młodzież męską od 17 roku życia, chyba, że miejscowe warunki i roztropność duszpasterska postawią inne wymagania. Zasadniczo jednak nie należy tego przygotowania odkładać na zbyt późny okres życia.

4. Zaplanowany kurs przedmałżeński należy zgłosić do Kurii Diec. Ref. Duszp. Rodzinnego — z podaniem prelegentów. Kurs taki mogą przeprowadzać tylko ci księża, których Kuria zaaprobuje, a którzy zostali przygotowani dzięki przestudiowaniu specjalnego naszego skryptu. Listę prelegentów przedstawimy Czcigodnym Księgom Dziekanom. Na razie liczba prelegentów może się okazać za małą. Powiększymy ją w razie konieczności.

5. Prelegenci kursów przedmałżeńskich muszą się ściśle trzymać metody i treści nauk zawartych w naszym skrypcie. O ile prelegenci wyrażą zgodę na przeprowadzenie kursu w danej parafii — Czcigodni Księża Proboszczowie omówią z nimi wszystkie szczegóły. Prelegenci winni Czcigodnym Księgom Proboszczom służyć radą w zorganizowaniu kursu — a Czcigodni Księża Proboszczowie przyjmą prelegentów z bratnią serdecznością za wielki trud.

6. Należy prowadzić dokładną ewidencję uczestników kursu i jeżeli uczestnicy:

- 1) wysłuchają prawie wszystkich nauk kursu przedmałżeńskiego, szczególnie nauk o:
 - a) sakramentalnym związku,
 - b) etyce małżeńskiej oraz
- 2) zawrą ślub w okresie najpóźniej 18 miesięcy po odbytych kursach — można będzie ich zwolnić z nauk przeslubnych — z wyjątkiem szczegół. pouczenia de usu matrimonii. To spotkanie winno też służyć zawiązaniu duszpasterskiej znajomości z ich młodymi małżeństwami i rodzinami.

7. Po kilkumiesięcznym doświadczeniu — odbędziemy ponowne spotkanie z prelegentami celem wymiany doświadczeń i dalszego ulepszenia i metody i treści nauczania.

Kurs przedmałżeński należy do tradycji zwyczajnego duszpasterstwa, a tylko milenijne uroczystości i inne powody przerwały tę tradycję. Głównym jego celem jest nie tyle informacja co formacja etyczna młodzieży przez wskazanie jej na sposoby samowychowania.

III. DUSZPASTERSTWO MŁODYCH MAŁŻEŃSTW

Wobec faktu nietrwałości wielu związków małżeńskich, przed którymi stoją młodzi małżonkowie, wobec wielkich a nieprzewidywanych trudności, zwiększonych na skutek braku przygotowania do małżeństwa, wobec faktu osamotnienia tych młodych ludzi, szczególnie w dużych środowiskach, wobec ważności zasadniczego i niczym nie zastąpionego wpływu wychowawczego rodziny w najmłodszych latach życia dziecięcego — należy poświęcić szczególną uwagę duszpasterstwu młodych małżeństw i rodzin.

1. W obecnym okresie wstępnym — to duszpasterstwo małżeństw zawartych w ciągu ostatnich 5-ciu lat trzeba zacząć realizować w parafiach liczących ponad 5 tysięcy wiernych. W niedalekiej przyszłości, po pierwszych doświadczeniach w terenie, rozszerzymy ten obowiązek na inne parafie.

2. Dla ułatwienia tego wielkiego dzieła duszpasterskiego przekazujemy Czciogodnym Braciom Kapłanom skrypt — obejmujący wskazania metodyczne o sposobie duszpasterzowania w okresie wstępnym i materiały do nauk na spotkania duszpasterskie.

3. Ponieważ zasadniczą trudność życia młodych małżeństw stanowi sprawa dzieciętności — należy w każdej parafii, a przynajmniej w kilku punktach dekanatu mieć osoby fachowo przygotowane i upoważnione świadectwem wydanym przez Kurię do udzielania porad małżeńskich w sprawie termicznej naturalnej metody regulacji poczęć.

4. Każdy spowiednik jest w sumieniu zobowiązany wiedzieć, do kogo w razie potrzeby odsyłać należy penitentów, potrzebujących porad i pocieszenia w tej materii.

5. Do duszpasterstwa młodych małżeństw zobowiązani są wszyscy kapłani, proboszcz jednak jest osobiście za jego zorganizowanie odpowiedzialny — a każdy kapłan podejmujący ten ważny odcinek duszpasterskiej pracy — musi być duchowo bardzo dojrzały i bardzo w sercu z Panem Bogiem zjednoczony.

Niniejsze rozporządzenie — o ile jeszcze nie było w całości realizowane z innych tytułów — wchodzi w życie z dniem **I niedzieli adwentu 1970 — 29 listopada 1970 r.** Będzie ono przedmiotem rozważań w czasie spotkań księży proboszczów z księżami dziekanami.

Gorzów Wlkp., dnia 20 listopada 1970 r.

Znak: B 2—26/70

L 6. W SPRAWIE DUSZPASTERSTWA GRUP WIERNYCH ŁĄCZNIE Z LISTEM PASTERSKIM NA ADWENT 1970 r.

Drodzy Bracia

Sens listu pasterskiego na adwent 1970 r. wyjaśniłem w mej odezwie do Was łącznie z listem wysłanym.

Konkretny charakter listu nie wymaga wyjaśnień. Celem **realizowania** pracy w liście przedstawionej wszyscy Czciogodni Księża Proboszczowie zechcą:

1. odpowiedzieć na pytania:

— które grupy opisane w liście pasterskim adwent 1970 — **stworzą**

- w czasie najbliższego roku do adwentu 1971,
- w jaki sposób tego dokonam,
 - jak zajmę się nimi: sposób kontaktowania się z osobami grup, przewidziana praca nad nimi i z nimi.
2. W parafiach o kilku kapłanach odpowiedzi należy omówić na wspólnych duszpasterskich naradach. Podpisują ją wszyscy Księża.
 3. Odpowiedź — może być na jednej stronnicy — **ale musi być konkretna**,
 4. Odpowiedź należy przesłać w ciągu **trzech miesięcy** — szczególnie po zorientowaniu się w czasie kolędy: to ma być jednym z jej zadań.
 5. Ten plan — odpowiedź — będzie tematem wizytacji, zarówno biskupiej jak i diecezjalnej od adwentu 1971 r.

Gorzów Wlkp., dnia 21 listopada 1970 r.

Znak: B 2—28/70

L 7. OPIEKA NAD CHORYMI

1. Wszyscy **obłożnie** chorzy winni stanowić szczególny przedmiot opieki każdego duszpasterza. Dlatego chorzy Ci winni być przez duszpasterza systematycznie **odwiedzani** — nie tylko wtedy gdy im grozi niebezpieczeństwo śmierci, ale też wtedy, gdy przez pewien czas nie mogą zjawić się w kościele.

2. Wszyscy **ciężko** chorzy winni być zaopatrzeni sakramentami świętymi w wypadku stwierdzenia niebezpieczeństwa śmierci. Odpowiedzialni w sumieniu za ten fakt są członkowie rodziny a nie tylko sam chory. W parafii winna się urobić opinia, że ksiądz z sakramentami świętymi przychodzi do **każdego chorego, a nie tylko na wypadek śmierci**. Dlatego najlepiej jest, gdy ksiądz zaopatruje chorych raz na miesiąc — tak niebezpiecznie chorych jak i tych co stale muszą pozostawać w domu na skutek choroby.

3. Dla chorych, którzy **przez dłuższy czas** muszą pozostawać w domu — raz w roku powinna się **odprawić Msza św.**, na którą Kuria Biskupia udziela pozwolenia Księżom Proboszczom, którzy o to proszą. Dotychczas tylko niewielu Księżów Proboszczów z tego pozwolenia systematycznie korzysta. Chorych tych należy — poprzez Kurię Biskupią — skontaktować z dziełem zwanym „Apostolat Chorych”.

4. Raz w roku, w drugie święto Wielkanocy należy na Wszystkich Mszach św. i we wszystkich kościołach każdej parafii odczytać „Słowo Pasterskie o OBOWIĄZKU ZAOPATRYWANIA SAKRAMENTAMI ŚW.” (w załączeniu). Tam gdzie Ks. Proboszcz uzna to za stosowne, należy to ogłoszenie **powtarzać częściej w roku**.

5. Odpowiednie **wyjątki** z niniejszego Rozporządzenia należy dołączyć w komentarzu do „Słowa Pasterskiego o obowiązku zaopatrywania sakramentami św.

Gorzów Wlkp., dnia 8 marca 1971 r.

w uroczystość św. Jana Bożego

Znak: B 2-7/71

TEMAT L 8. KAZANIE O ŻALU DOSKONAŁYM

W nawiązaniu do „Słowa pasterskiego o obowiązku zaopatrywania sakramentami św.” w celu wychowania wiernych do świadomego i stałego życia w stanie łaski uświęcającej — rozporządzam:

Jeden raz w roku, w niedzielę w której frekwencja na Mszy św. jest większa a nie ma na tę niedzielę wyznaczonego tematu kaznodziej-skiego —

należy na wszystkich nabożeństwach wygłosić **teologicznie i wychowawczo poprawne kazanie** o stałym życiu w łasce uświęcającej, — jego wartości i o **żalu tzw. doskonałym**.

Fakt wygłoszenia kazania i jego dyspozycje, należy dokładnie zanotować w księdze z **tematyką kazań**.

Gorzów Wlkp., dnia 8 marca 1971 r.

— w uroczystość św. Jana Bożego.

Znak: B 2-8/71

L 9. PROGRAM WYCHOWAWCZY

Dla ułatwienia realizacji w duszpasterstwie zadań związanych z programem duszpasterskim na rok 1971/72 a wyłożonych wiernym w liście pasterskim na Adwent 1971 — rozporządzam:

1. Konferencje **wychowawcze z rodzicami** odbywane przynajmniej 3 razy w roku łącznie z katechizacją parafialną należy poświęcić wychowaniu do czystości.

Pomocą być może nasz skrypt na ten temat — w którym główny nacisk jest położony nie tyle na uświadomienie ile na wychowanie. Oba te elementy trzeba omówić z rodzicami.

2. Należy **największy wysiłek** położyć na **moment wychowawczy i asetykę** dziecięcą i młodzieżową, na wszystkich stopniach **katechizacji**.

a) Pomocą może być referat swego czasu wysłany Czcigodnym Księżom na zebranie dekalne.

Czcigodni Księża Dziekani winni go na nowo podać wszystkim Księżom.

b) Jakąś pomocą może być również „miesięczny kalendarz pracy wewnętrznej, wyrobienie charakteru”. Przesyłamy pewną ilość egzemplarzy — wzorów — Czcigodnym Księżom Dziekanom, aby doręczyli je Księżom dekanatu.

Ten kalendarz pracy **samowychowawczej** należy omówić na katechizacji młodzieżowej (od 8 klasy) — i w przyszłości ciągle wracać do tej sprawy.

3. O **realizowaniu** niniejszego Rozporządzenia winni księża poczynić odpowiednią adnotację, aby Księża Dziekani względnie Biskup mogli stwierdzić, kiedy i co w danej parafii zostało zrealizowane.
4. Należy od Adwentu 1971 r. **sumiennie realizować program wychowawczy nad grupami w duszpasterstwie**, jaki Czcigodni Księża przesłali do Kurii (1 egz. winien być w parafii i jeden egzemplarz winien mieć Ks. Dziekan — zgodnie z uprzednim Rozp. Duszpasterskim).

Gorzów Wlkp., dnia 20 listopada 1971 r.

Znak: B 2-34/71

L 10. PLAN PRACY NAD MŁODYMI MAŁŻEŃSTWAMI

Celem zrealizowania Rozporządzenia Duszpasterskiego L 5, III. odbyło się w dniu 14 lutego br. spotkanie duszpasterzy parafii liczących ponad 5000 wiernych.

Księżom przybyłym na to spotkanie muszę bardzo szczerze podziękować, bo z wyjątkiem tylko 9 nieusprawiedliwionych, — obecność tak dużej liczby księży świadczy o gotowości do tej tak ważnej pracy. To jest wzruszające i obiecujące, zważywszy na tak duże odległości w naszej diecezji.

Aby jednak cała żywa i bardzo zaangażowana dyskusja nie była bezowocną, rozporządzam:

Każda parafia licząca ponad 5000 wiernych:

1. Musi mieć **krótki, konkretny** plan na piśmie utrwalony duszpasterskiej nad młodymi małżeństwami.
2. Oparty o wyraźne wskazania naszego „podręcznika” w tym celu przygotowanego, który znalazł wyraźną aprobatę przez przedstawiciela laikatu fachowo przygotowanego do tej pracy.
3. O nabyciu w tym celu tego podręcznika, który ułatwia całą pracę. Księża Dziekani i biskupi będą w czasie wizytacji kanonicznej po cząwszy od 1972 roku pytać o tę pracę.

Po pewnym czasie i ponownym spotkaniu duszpasterzy parafii ponad 5000 wiernych liczących, rozszerzymy to rozporządzenie na inne parafie, zgodnie z Rozp. Duszp. L 5.III.

Spotkanie w dniu 14 lutego br. wykazało, że możliwości tej pracy istnieją.

Gorzów Wlkp., dnia 28 lutego 1972 r.

Znak. B 2-3/72

L 11. PRZYGOTOWANIE PARAFIALNEJ RADY DUSZPASTERSKIEJ

List Episkopatu do wiernych, list Episkopatu do duchowieństwa o „pomocnikach Maryi”, konferencja rejonowa z kwietnia br. dostatecznie wyjaśniły ideę „pomocników Maryi” i konieczność pracy duszpasterskiej do tej wielkiej sprawy.

Bez **takiej** formy duszpasterzowania duszpasterstwo Kościoła współczesnego nie będzie ani pełne ani nie odpowie wymogom chwili historycznej. Całość odnowy Kościoła rozeznanej i nakazanej uchwałami Soboru Watykańskiego II wymaga w całej pełni tej formy duszpasterzowania. Nie chodzi o mowę, ale o nakaz Boga, przemawiającego znakami czasów, dziejowych przemian i głosem Soboru. Nie chcemy burzyć ani idei ani rzeczywistości już istniejących u nas grup czy wspólnot, o których mowa w Rozporządzeniu Duszpasterskim L 6.

Niniejsze Rozporządzenie nie nakazuje nowych obowiązków lecz ma być praktyczną pomocą dla Czcigodnych Księży, aby odważnie, chętnie i skutecznie podjęli się pracy z tym związanej.

Trzeba:

- I. uświadamiać wiernych,
- II. rozwijać pracę już zaczęta albo ją zacząć łącznie z dawnym Rozp. Duszp. L 6 i obecnym,

III. zmierzać docelowo do „Rady Duszpasterskiej w parafii”.

Ad. I. — Uświadamianie wiernych

1. Odczytanie Listu Episkopatu z dnia 9 lutego 1972 r. o „pomocnikach Maryi”.
2. Kazanie do ogółu wiernych (w dowolną niedzielę, ale najpóźniej do końca września br. — należy zanotować dyspozycje kazania i termin wygłoszenia); materiał do tego kazania należy znaleźć:
w Liście Episkopatu do duchowieństwa,
w liście moim na Adwent 1970 r.
3. Kazanie pod 2) wiernych
 - a) należących do już ewentualnie istniejących grup — wspólnot i
 - b) wszystkich innych obudzonych kazaniem spod 2)należy zaprosić na specjalnie w tym celu za nich odprawianą Mszę św. Kazanie wygłosić należy na temat: Maryja w Kościele, Maryja w Kościele Polskim, Błogosławiony Maksymilian w duszpasterstwie polskim. Należy wiernych tu zebranych zachęcić do dzieła „pomocników Maryi”, omówić „Obowiązki pomocnika Maryi” (zał. 2), zachęcić do włączenia się we wspólnoty parafialne.
4. W majowych, październikowych i różnych popołudniowych czy wieczornych nabożeństwach w naukach choć krótkich do idei i pracy „pomocników Maryi” należy stale wracać.

Ad II. — Zaczęcie, konkretne rozwijanie pracy

1. Na razie praca będzie możliwa poprzez grupy — przewidziane Rozp. Duszp. L 6.
2. Przewiduje się tworzenie (w miarę warunków miejscowych) — wspólnot:
 - Liturgiczna,
 - Dobroczynności,
 - Rodziców,
 - Młodych małżeństw,
 - Młodzieży (powstałej przez normalną katechizację czy kursy przedmałżeńskie),
 - Mężczyzn,
 - Kulturowe (Różaniec, Straż Honorowa itd.).
3. Wychowanie wiernych tych grup: ascetyczne i apostołskie, realizowane nie tylko głoszeniem nauk ale konkretnym wprowadzaniem do osobistego życia modlitwy i konkretnymi czynami w duchu apostołskim podejmowanym przez tych wiernych.
4. Formy spotkań i treść programu wychowania. Spotkania — podane są w „Vademecum” (zał. 1). Przewiduje się formy ascetyczne modlitewne i „narady duszpasterskie” wiernych.

Program i zakres wychowania:

- zał. 2: „Obowiązki” oraz w Vademecum (zał. 1),
- podręcznik diecezjalny: współdziałanie wiernych w duszpasterstwie parafialnym,
- w czasie modlitewnym tych spotkań należy koniecznie włączyć praktyczne wprowadzenie wiernych w rozmyślanie, szczególnie

nad Pismem św. N. Test. w tym celu załączamy b. praktyczny sposób wprowadzenia w tę umiejętność (zał. 3).

Poleca się jeszcze inne pomoce:

- Ks. Ziembicki, Nie samym chlebem
- Ks. Pietraszko, Spotkania, Rozmyślenia
- Ks. Maliński: Aby nie ustać w drodze
- J. H. Newman: Słowo, które nie przemija, 1969

5. Dni skupienia dla małej ilości osób — miejsce, formy przeprowadzenia — ustali Wydział Duszpasterski.

Ad. III. Wierni należący do różnych grup — już obecnie mogą być uważani za zastępczą i tymczasową Duszpasterską Radę Parafialną.

Z wiernych najbardziej duchowo wyrobionych i Bogu szczerze oddanych należy w przyszłości stworzyć faktyczną Parafialną Radę Duszpasterską — bez jakichkolwiek form organizacyjnych — jaką przewidyują współczesne dokumenty urzędowe Kościoła Powszechnego.

Rozporządzenie L 11 należy ściśle do obowiązków duszpasterskich i jego realizacją w parafii będzie tematem wizytacji kanonicznej i dziekańskiej.

Gorzów Wlkp., dnia 2 maja 1972 r.

Znak: B 2-16/72

BISKUP GORZOWSKI
(-) † WILHELM PLUTA

L 12. REALIZACJA TEMATU: PARAFIA WSPÓLNOTA MIŁOŚCI
G.W.K. nr 11 Listopad 1973, str. 354—355

L 13. ODNOWIONY OBRZĘD CHRZTU ŚW.
G.W.K. nr 2, Luty 1973, str. 29—30

L 14. SPOSÓB PRZEPROWADZANIA SPOTKAŃ Z RODZICAMI
G.W.K. nr 11, Listopad 1973, str. 355—359

L 15. ROZBUDZANIE DUCHA UCZYNNEJ MIŁOŚCI DO BLIŹNICH W KAŻDEJ PARAFII
G.W.K. nr 11, Listopad 1973, str. 359—361

L 16. NABOŻEŃSTWA ROCZNICOWE

Zgodnie z Rozporządzeniem Duszpasterskim L 12 pkt 1 rozporządza, aby w praktykę duszpasterską wprowadzić **Nabożeństwa rocznicowe** ślubów małżeńskich, co jest częściowo realizacją I Instrukcji Episkopatu Polski o Duszpasterstwie małżeństw i rodzin a zarazem skutecznym sposobem tworzenia z parafii wspólnoty braterskiej.

Rozporządza m:

1. Powoli, ale systematycznie należy wprowadzać te nabożeństwa. O pierwszej korzystniejszej okazji do tego, aby je rozpocząć — zalecy miejscowy duszpasterz (np. rekolekcje parafialne; święto św. rodziny itp.), w przyszłości winny być one związane ze stałymi terminami.

2. Można na początku roku z ambony przeczytać nazwiska małżeństw, które w tym roku obchodzą swój jubileusz albo rocznicę i zaprosić te pary małżeńskie i ich rodziny na specjalne nabożeństwo w podanym terminie.
3. Wzory takich nabożeństw załączamy. Ułatwią one Czciogodnym Braciom tę piękną pracę nad rodzinami (patrz też Homo Dei nr 4 z m-ca: październik—grudzień 1972, str. 310. Dołączamy ten numer).
4. Takie nabożeństwa, zwłaszcza rocznicowe młodych małżeństw, winny być dla duszpasterza sposobnością odwiedzenia tych małżeństw i ich domu, czy jakiegoś **osobistego** z nimi spotkania. (Sposoby pracy — patrz np. L 11 — G.W.K. maj 1972 i podręcznik: Współpraca świeckich. **Cenną okazją odwiedzenia rodziny** w jej domu są szczególnie **srebrne czy złote** gody małżeńskie. **Należy je zacząć praktykować.**
5. **Nie należy urządzać wspólnego odnowienia przysięgi małżeńskiej** dla wszystkich małżeństw w parafii np. z okazji rekolekcji czy misji, tylko **osobno** z okazji **rocznic i jubileuszów** — jak zostało podane wyżej, aby przez to nie zmniejszyć wpływu wychowawczego na rodziny.

Gorzów Wlkp., dnia 18 maja 1973 r.
Znak: B 2-11/73

(—) † WILHELM PLUTA
BISKUP GORZOWSKI

L 17. PLAN PRACY PARAFIALNEJ NA LATA 1974-1980

Czciogodni Bracia.

Obowiązkiem moim jest ułatwić Wam pracę, która u nas coraz różniejsze i bardzo aktualne sprawy duszpasterskie musi uwzględnić.

Po tylu już konferencjach, po tylu listach pasterskich o tematyce ściśle duszpasterskiej, po tylu Rozporządzeniach Duszpasterskich L 1 — L 16, a ostatnio po dialogu z Wami na konferencji w Seminarium Duchownym, po sprawozdaniach Waszych danych na piśmie ze zjazdów w ATK, w KUL, we Wrocławiu — ośmielam się Wam dać Rozporządzenie Duszpasterskie L 17: „Plan pracy parafialnej na lata 1974—1980”.

Plan ten nie nakłada nowej pracy duszpasterskiej, ale pomaga Wam zorientować się w całości tych licznych wskazań duszpasterskich danych na konferencjach i na piśmie, których Wy słuszność szczerze uznajecie. Pomaga Wam zorientować się w nich i uporządkować je według hierarchii potrzeb i możliwości realizacji ich we własnej parafii. Środowiska bowiem Waszej pracy są nieraz dość mocno zróżnicowane stąd nie wszystko nie naraz można czy trzeba realizować. Ale wszędzie czyni się, trzeba czynić coś, o co woła chwila **obecna**, w jaką nas Pan Bóg postawił w służbie Swego Kościoła i naszego Narodu. Dlatego taki plan jest konieczny.

Ten plan nie będzie stał w sprzeczności z aktualizacją planów czy wskazań, jakie Episkopat czy ordynariusz co roku w różnych formach Wam przedkłada. Przy pomocy bowiem planu **parafialnego**, który w

głównej mierze ukazuje metody i środki pracy, łatwo będzie można wykonać te zamierzenia i wskazania, jakie w latach następnych będą z ramienia Episkopatu czy Ordynariusza Wam podawane. Np. cała treść duszpasterska tzw. Roku Świętego — Jubileuszu 1975 — będzie najlepiej zrealizowana w tej parafii, która ma wyraźny plan metody i środków pracy. Plan ten ułatwi pracę wizytacyjną biskupa czy w międzyczasie i dziekana, a wszystkim Wam pomoże „wiedzieć, czego chcecie”. A jedynie taka postawa jest godna ludzi myślących i wykształconych, którymi przecież jesteście. Tworzenie planu wymaga jasnego widzenia i świadomego zmierzania do celu, wymaga więc samodzielnego myślenia.

1. Przy układaniu planu **trzeba się trzymać jednolitego wzoru** czy ram:

A. **Dział gospodarczo-administracyjny**: remonty, budowle, inwestycje. Takie planowanie ułatwi Wam i planowanie finansowe, informacje wiernych o zamierzeniach i odpowiednie wychowanie czy obudzenie wiernych do ofiarności.

— Macie sięgnąć do myśli mego listu pasterskiego o ofiarności z dnia 5. 4. 1972, B 2-12/1972 — z odpowiednią adaptacją w komentarzu, jaki dać możecie do tego tekstu.

B. **Dział duszpasterski** —

Podaję konkretne wskazania, według których łatwo plan ten ułożyć.

Czerpać należy z tych samych źródeł:

Ramy:

1) Przed oczyma trzeba mieć nasz ramowy plan pt. „Nasze działania duszpasterskie w obrazie”, bo ten ułatwi dyspozycję i systematykę planu. — Do grup rodzinnych z części I owego planu — obrazu trzeba dołączyć grupy rodzin stworzone z racji katechizacji. Patrząc na ten obraz — plan, pytać się trzeba: „Co i jak z tego obrazu — planu chcę zrealizować w latach 1974-1980”.

Treść:

2) Treść odpowiedzi na to pytanie „Co i jak” na rok 1974-1980 — trzeba znaleźć: — w Rozporządzeniach Duszpasterskich L 1 — L 16.

— w Instrukcji o chrzcie (jest pomiędzy „L”)

— w Instrukcji o bierzmowaniu (będzie pomiędzy „L”)

— w Instrukcji Katechetycznej (będzie pomiędzy „L”)

— w Vademecum współpracy duszpasterza i wiernych (będzie dostarczone)

— w listach pasterskich na te tematy

— w skryptach naszych: o wczesnej Komunii św., o wychowaniu do czystości i uświadomieniu, podręcznik współpracy wiernych z duszpasterzem (ascetyka dla świeckich).

„Ramy” 1) i „Treść” 2) ściśle ze sobą się łączą.

2. Jak należy ten Dział B) duszpasterski planu na lata 1974-1980 rozpracować przy pomocy „Ramy” 1) i „Treści” 2)? — Zaczynając od dołu „obrazu”: Niedziela i katechizacja powszechna (**dodać obok**

„Niedziela” i katechizacja powszechna: chrzest — bierzmowanie. należy przemyśleć wszystkie podane w „obrazie” dziedziny pracy duszpasterskiej i ocenić: „Co i jak uczynić chce”.

Z działu I.

np. „Niedziela — Msza św.”: przygotuję scholę, postaram się o wyszkolenie lektorów — osób dorosłych (patrz Rozp. Duszp. L 12) — teksty zmianne i recytowane lub śpiewane przez scholę będą przepisywać moi parafianie, nauczę ich tego.

np. „powszechna katechizacja”: w ciągu roku zaprowadzę katechizację dzieci przedszkolnych przy pomocy...

— zorganizuję w ciągu dwóch lat miesięczną spowiedź dzieci, młodzieży — stosując motywację podaną w Instrukcji katechetycznej (patrz Rozp. Duszp. L 18)

w dziale: **kontakt z małżeństwami i rodzinami.**

np. na wywiadówkach realizowanych według Rozp. Duszp. L 14 przerobię z rodzicami w roku 1974/80 tematykę o uświadomieniu (patrz Rozp. Duszp. L 9 i skrypt o tym)

— wywiadówek zrobię dla rodziców klas 6 — 8: trzy w terminach... itd. np. z najlepszych rodzin dzieci z I Komunii św. stworzę w roku 1974/75 pierwszą grupę. Co z nim przeprowadzę? np. zastosuję w całej pełni Rozp. Duszp. L 16 o jubileuszach ślubnych np. z dziedziny **chrzest** (Instr. o chrzcie Rozp. Duszp. L 13) z rodziców najlepszych, poznanych z okazji chrztu św. stworzę nowe grupy rodzin.

W roku 1974/75, postaram się osobiście odwiedzić 10 rodzin, zgłaszających chrzest dziecka.

np. kurs małżeński w parafii przeprowadzę w latach 1975 i 1977 (patrz Rozp. Duszp. L 5 II) przy pomocy grupy prelegentów z...

Z działu II — (Duszpasterstwo grup)

np. dobroczynności: po liście pasterskim z dnia 9. IX. 73 i reakcji wiernych ułożyłem plan. Dołączam go.

W roku 1975 weźmie udział w domu skupienia w Rokitnie.

np. w rodzinnym przerobię według metody spotkań podanych w Vademecum następujące zagadnienia: niedziela w rodzinie, święta rodzinne obchodzone w rodzinie (według listu pasterskiego na ten temat z dnia 23. 4. 1961 itd. itd.

3. Uwagi końcowe:

a) Plan taki będzie realny, o ile do jego napisania przyczynią się wszyscy księża pracujący w parafii (patrz Rozp. Duszp. L 1) — a będzie ideałem o ile przedstawiciele świeccy parafii choćby w najmniejszej mierze przyczynili się do jego powstania.

b) Plan ten należy przygotować do końca sierpnia 1974 w trzech egzemplarzach: — jeden dla Kurii
— jeden dla dziekana
— jeden (przynajmniej) w aktach parafii w skoroszyce z napisem:

„PLAN PRACY PARAFIALNEJ NA LATA 1974 — 1980”.

Gorzów Wlkp., dnia 3 lutego 1974 r.

Znak: B 2—4/74

(—) + WILHELM PLUTA
BISKUP GORZOWSKI

MATERIAŁY DUSZPASTERSKIE

ZADANIA I CELE REKOLEKCYJ MŁODZIEŻOWYCH W UJĘCIU KSIĘŻY REKOLEKCYJONISTÓW

Świadomość zadań i celów rekolekcji winna należeć do podstawowych wiadomości tych, którzy podejmują się prowadzenia rekolekcji. Wiadomo powszechnie, że wielu księży to u nas robi, nie wiadomo tylko, czy wszyscy są świadomi zadań, jakie przed nimi stoją. Z tej arcyj tematuwi temu poświęcimy nieco uwag.

Św. Ignacy Loyola w swojej książeczce „Ćwiczeń Duchownych” uważał, że rekolekcje winny zdążać do reformy życia poprzez rozważanie słowa Bożego w zamiarach apostołskich. Czy te same zadania stoją także przed rekolekcjami w XX wieku? Zanim na to pytanie odpowiem, proszę, żeby Czytelnicy udzielili sobie odpowiedzi samodzielnie.

Ankietowanym przeze mnie księżom rekolekcyjonistom w r. 1970 postawiłem inne pytania bez jakichkolwiek sugestii odpowiedzi. „Jakie ksiądz stawia zadania i cele rekolekcji dla młodzieży szkół średnich?” — tak brzmiało jedno z pytań. A oto odpowiedzi na nie.

1. Przedstawienie zadań i celów rekolekcji.

Spośród 48 nieznanym mi respondentów, którzy odpowiedzieli na skierowane im pytania, pochodziły cenne i ciekawe odpowiedzi (inni, a było ich ponad 70, nie podjęli ankiety mimo dośłania im przez kurie biskupie i zakonne). Ponieważ pytania miały charakter otwarty, stąd zrodziła się konieczność uszeregowania różnych wypowiedzi w poszczególne grupy treściowe. Stało się to zadaniem autora niniejszego artykułu, który ustalił, że w przekonaniu księży rekolekcyjonistów rekolekcje młodzieżowe winny dążyć:

- A) do budzenia i umacniania wiary u młodzieży,
- B) do zbliżenia młodzieży do Boga i Kościoła poprzez kształtowanie właściwej postawy wobec praktyk religijno-modlitewnych,
- C) do kształtowania wpływu wiary na życie moralne,
- D) do chrześcijańskiego doskonalenia się wewnętrznego,
- E) i do kształtowania postawy apostołskiej młodzieży.

Omówimy je pokrótce. Zanim to jednak nastąpi należy zaznaczyć, że księża rekolekcyjniści uważają rekolekcje za jeden z czynników składowych duszpasterstwa młodzieżowego służący do pogłębienia życia religijnego młodzieży. Czynniki ten nie zastąpi jednak całości duszpasterstwa zwyczajnego. Jeden z respondentów pisze: „Rekolekcje nie są automatem, który po trzech dniach pracy wyprostuje w duszy młodego człowieka to, co w ciągu długich lat zepsuło w niej środowisko i często nienadzwyczajne nauczanie religii”. Jeden z księży rekolekcyjonistów wskazał, że „celem rekolekcji jest osobowe spotkanie z Chrystusem a przez Niego z Ojcem i Duchem Świętym”. Osiągnięcie tego celu uwarunkowane jest spełnieniem wyżej wymienionych zadań postawionych przed rekolekcjami.

A) Zadanie budzenia i umacniania wiary u młodzieży.

Trzydziestu dwóch ankietowanych rekolekcyjonistów (66,7 proc.) wska-

zało, że jednym z ważnych zadań rekolekcji jest budzenie i umacnianie wiary, które dokonuje się przez przekazywanie i pogłębianie wiedzy religijnej, rozwiązywanie trudności natury światopoglądowo-religijnej, kształtowanie światopoglądu katolickiego, ukazywanie konieczności wiary w życiu człowieka, oraz przez umacnianie wiary. Oto kilka wypowiedzi w całości:

„Rekolekcje winny stać się dla młodzieży odpowiedzią wyczerpującą, całościową i szczegółową na przeżywane przez nią trudności oraz okazję do głębszego i szerszego przemyślenia światopoglądu katolickiego” (zakonnik).

„Winny oczyścić wiedzę światopoglądową”, „korygować światopogląd katolicki”, „ustawić światopogląd młodzieży” (księża diecezjalni).

„Rekolekcje winny wzbudzać refleksję o należne miejsce wiary w życiu młodzieży”, „ukazać, że religia stanowi integralną część życia człowieka również w czasach dzisiejszych” (rekolekcjoniści diecezjalni i zakonni).

B) Zadanie zbliżenia młodzieży do Boga i Kościoła przez włączenie w życie liturgiczno-sakramentalne.

Księża rekolekcjoniści są zdania, że zbliżenie młodzieży do Boga dokonuje się przez przeżycia religijne i włączenie jej do czynnego udziału w życie liturgiczno-sakramentalne i modlitwne Kościoła. Zadanie to wskazało łącznie 42 rekolekcjonistów (87,5 proc. ankietowanych). Oto ich wypowiedzi:

Przeżycie religijne może być traktowane ogólnie bądź też bardziej szczegółowo, jak podają przykłady wypowiedzi. „Rekolekcje winny usunąć zobojętnienie religijne, zbliżyć młodzież do Boga, wywołać przeżycie swej przynależności do Kościoła, wytworzyć przeżycie wspólnoty w kulcie liturgicznym, we Mszy św., w sakramentach i modlitwie, przeżycie spotkania z Bogiem i z Chrystusem” (wypowiedzi księży diecezjalnych).

„Rekolekcje winny też wytworzyć potrzebę nawiązania kontaktu z Bogiem przez modlitwę i sakramenty św., udział we Mszy św., kształtować należyłą postawę wobec praktyk religijnych i obowiązków, winny przygotować młodzież do sakramentu pokuty i Eucharystii” (księża diecezjalni i zakonni).

C) Zadanie wdrażania młodzieży do życia z wiary.

W przekonaniu ankietowanych rekolekcjonistów rekolekcje mają najpierw dopomóc młodzieży w refleksji nad swoim życiem i wiarą oraz do podjęcia reformy życia a często także do wyboru stanu.

Na rekolekcjach ma się dokonać jednocześnie zwalczanie dawnych grzechów, rozwiązanie konfliktów moralnych i uporządkowanie życia oraz przeobrażenie w nowego człowieka, który nie tylko podejmuje postanowienia na przyszłość, ale spełnia nakazy wiary w sposób dobrowolny i osobiście zaakceptowany, ponieważ świadomy jest odpowiedzialności przed Bogiem za swoje czyny. Motywy spełniania nakazów wiary nie mogą mieć jednak charakteru negatywnego w formie strachu przed sprawiedliwością Bożą, lecz muszą mieć charakter pozytywny w formie ukazywania przewagi motywu miłości Boga i bliźniego nad wszystkimi innymi motywami.

Rekolekcje więc przez zwrócenie uwagi na zasady etyczne służą jednocześnie kontroli życia i uczą żyć w obecności Bożej i z Bogiem ku naszemu dobru ziemskiemu i nadprzyrodzonemu. To uczenie zastosowania prawd wiary w życiu młodzieży jest odnowieniem życia z wiary i formowaniem religijnym osobowości chrześcijańskiej młodych rekolektantów.

Powyższe zadania wdrażania młodzieży do życia z wiary przedstawiło w różnej formie 35 ankietowanych rekolekcjonistów (72,9 proc.). Wiążą się one z następującą grupą zadań:

D) Zadania chrześcijańskiego doskonalenia młodzieży.

Wcieleń nakazów Bożych w życiu przez tzw. życie z wiary winno być uzupełnione stałym i ciągłym dążeniem do coraz bardziej ściślejszego związania się z Chrystusem przez spełnianie także rad ewangelicznych. Rekolekcje mają ukazać potrzebę ustawicznej pracy nad sobą, ułatwić tę pracę przez jej konkretne ukierunkowanie u poszczególnego rekolektanta i zachęcić do stałego i usilnego doskonalenia swojej chrześcijańskiej osobowości. Zadania te wskazało pięciu rekolekcjonistów (10,4 proc. ankietowanych).

E) Zadanie kształtowania postawy apostołskiej młodzieży.

Zadanie to polega w pierwszym rzędzie na rozwijaniu świadomości przynależności do Kościoła i odpowiedzialności za Kościół, za jego losy, za utrzymanie i rozszerzenie wiary na świecie, za ewangelizację i chrystianizację otoczenia. Należy uświadomić młodzież o właściwej jej roli w świecie i Kościele, wyrobić w niej przekonanie o powołaniu do dawania świadectwa prawdzie i budowaniu lepszego, chrześcijańskiego świata oraz rozbudzić poczucie odpowiedzialności za spełnienie tego zadania. Zadania kształtowania postawy apostołskiej młodzieży wyka-

Podsumowując zadania rekolekcji przedstawione przez kapłanów, którzy te rekolekcje prowadzą, należy podkreślić, że były one wysunięte przez ankietowanych samodzielnie. Okazało się, że księża rekolekcjoniści do zadań pierwszorzędnych rekolekcji młodzieżowych zaliczają kształtowanie zaangażowanej postawy wobec praktyk religijno-modlitewnych (87,5 proc.) ukierunkowanie wpływu wiary na życie moralne (72,9 proc.) i budzenie i umacnianie wiary u młodzieży (66,7 proc. ankietowanych). Zadaniemii drugorzędnymi w mniemaniu księży rekolekcjonistów okazało się kształtowanie postawy apostołskiej młodzieży (12,5 proc. ankietowanych) i wdrażanie do kształtowanie charakteru chrześcijańskiego (10,4 proc.). Należy jednak mieć na uwadze, że Sobór Watykański II wszystkie te zadania stawia na tej samej płaszczyźnie ważności (zob. DWCH n. 2) i należy dążyć w równym stopniu do ich realizacji.

2. Ocena dotychczasowej realizacji zadań postawionych przed rekolekcjami młodzieżowymi.

Opinię na ten temat wyrazili księża rekolekcjoniści udzielając odpowiedzi na pytania: „Czy ksiądz uważa, że wszystkie rekolekcje w jakimś stopniu te zadania realizują? (np. rekolekcje otwarte i zamknięte, które i w jakim stopniu?)”. W pytaniu chodziło o zadania wymienione uprzednio przez księży respondentów. Stanowisko w tej sprawie zajęło 46 księży ankietowanych (95,8 proc.) dwóch zaś powstrzymało się od głosu (4,2 proc.).

Większość respondentów — 37 osób (77,1 proc. — oceniło pozytywnie realizację wskazanych przez siebie celów na rekolekcjach zamkniętych twierdząc, że ten rodzaj rekolekcji daje większe szanse realizacji zamierzonych zadań, sprzyjają bowiem temu lepsze warunki lokalowe jest więcej czasu, panuje specyficzny klimat i nastrój umożliwiający głębsze przemyślenie i przeżycie treści nauk, istnieje okazja do osobistej rozmowy z kierownikiem ćwiczeń rekolekcyjnych a jednorodna grupa uczestników sprzyja jednokierunkowości poruszanej tematyki. W rekolekcjach zamkniętych bierze udział przeważnie elita młodzieży okazującej większe zainteresowanie sprawami religijnymi. Te dodatnie strony rekolekcji zamkniętych wskazało 37 ankietowanych księży (77,1 proc.). Jeden tylko z księży diecezjalnych wskazał, że elitarność rekolekcji zamkniętych stanowi ich cechą negatywną, a w duszpasterstwie chodzi o wpływ na szeroki ogół młodzieży.

Czterech kapłanów (8,3 proc. respondentów) twierdzi, że rekolekcje otwarte również realizują wszystkie postawione przed nimi zadania i osiągają zamierzone cele, młodzież bowiem idzie na nie chętnie. Rekolekcje otwarte, według nich, są bardziej pożyteczne z racji większego zasięgu oddziaływania na młodzież, dają okazję dla ogółu młodzieży do pogłębienia wiedzy religijnej i przypomnienia prawa Bożego oraz dają szansę doprowadzenia do spotkania z Chrystusem młodzież obojętą religijnie, chwiejną i szarpaną wątpliwościami.

Pięciu kapłanów (10,4 proc.) twierdzi, że rekolekcje otwarte realizują postawione przed nimi zadania w bardzo małym stopniu. „Mąsówki nie spełniają zbyt dobrze swych zadań, traktuje się je jako zwyczaj lub obowiązek a nie z potrzeby wewnętrznej” — pisze jeden z księży. „W rekolekcjach otwartych dla grupy młodzieży od 600 do 1000 osób, wzrastająca frekwencja może jedynie świadczyć o tym, że poruszana problematyka lub sposób jej przedstawienia odpowiada słuchaczom” — pisze inny.

Po zapoznaniu się z opinią rekolekjonistów na temat realizacji zadań postawionych przed rekolekcjami spójrzmy, od czego, w przekonaniu tychże księży, ta realizacja zależy.

3. Uwarunkowania realizacji zadań postawionych przed rekolekcjami młodzieżowymi.

Oprócz łaski Bożej, według opinii księży rekolekjonistów, realizacja zadań postawionych przed rekolekcjami zależy od pracy duszpasterskiej nad młodzieżą miejscowego duchowieństwa (przygotowanie dalsze rekolekcji) i od poziomu duchowego tejże młodzieży, od przygotowania bliższego młodzieży do rekolekcji, od odpowiedniego doboru rekolekjonisty i jego poziomu duchowego, od dyspozycji i osobistego wysiłku reko'ektantów, od organizacji i warunków zewnętrznych rekolekcji i od przejęcia i pielęgnowania owoców rekolekcji przez miejscowe duszpasterstwo.

1) Konieczność przygotowania dalszego rekolekcji w formie solidnej pracy duszpasterskiej nad młodzieżą miejscowego duchowieństwa wskazało pięciu ankietowanych rekolekjonistów (10,4 proc.) Cytuję przykładowo:

„Jeżeli praca duszpasterzy w parafii opieka nad młodzieżą jest solidna, uzyskanie owoców rekolekcji jest łatwiejsze i większe. Rekolekjonista nie działa przeciw cudów. Jeżeli młodzież jest zaniedbana, nie zna elementarnych zasad wiary, a sprawy religii i Kościoła są jej

obojętne, kaznodzieja nie zdziała tu wiele, a łaska Boża trafia na twardy grunt" — pisze zakonnik.

„Osiągnięcie trwałego skutku rekolekcji młodzieżowych nie jest tylko kwestią wygłoszenia kilku atrakcyjnych nauk. Rekolekcje muszą być przynajmniej w jakiejś części wynikiem uprzednio już przeprowadzonej pracy duchowej nad młodzieżą. Rekolekcionista może pobudzić wolę, wzmocnić pewne postanowienia, ułatwić jakieś przemyslenia. Nie może on jednak poruszyć głębiej kogoś, kto z problemami religijnymi zetknął się dopiero na rekolekcjach. Wyjątki są tu możliwe ale osobiście nie wierzę w ich trwałość” — wypowiedź księdza diecezjalnego.

Jeden z księży respondentów uzależnił skuteczność oddziaływania rekolekcji od autorytetu miejscowego duchowieństwa.

Z pracą duszpasterską duchowieństwa nad młodzieżą i jego autorytetem w oczach wiernych wiążą się, jako skutek, poziom duchowy samej młodzieży katolickiej. Czynnikiem ten wskazało ośmiu rekolekjonistów (16,7 proc. ankietowanych).

2) Sześciu księży rekolekjonistów (12,5 proc. wskazywało na konieczność przygotowania bliższego młodzieży do rekolekcji przez odpowiednią ich propagandę i zachętę do nich.

3) Osoba rekolekjonisty skupiła na sobie największą uwagę kapłanów, którzy sami prowadzą rekolekcje dla młodzieży. Czynnikiem ten wskazało 34 ankietowanych (70,8 proc.).

Wachlarz wymogów stawianych rekolekcyjniście przez konfratrów jest dość szeroki i obejmuje zarówno walory intelektualno-duchowe, jak przygotowanie do rekolekcji, dobór tematyki nauk oraz sposób ich wygłaszania.

Wśród wymogów intelektualnych przebija konieczność znajomości psychiki młodzieży czego dopomina się czterech księży respondentów (8,3 proc.). Wśród walorów duchowych dominuje wymóg osobistej świętości rekolekjonisty, by mógł promieniować na młodzież całą swą osobowością. Domaga się tego 12 kapłanów (25,0 proc.). Oto co pisze jeden z nich: „Prowadzący rekolekcje nie ma wprost możliwości wywołania skutku, ponieważ nie chodzi tu o porozumienie między nim a słuchaczem, lecz o dialog między młodym człowiekiem a Bogiem. Mimo to postawa, osobowość księdza, ciągłe ukazywanie Chrystusa jako głównego kaznodziei, w stosunku do którego on jest tylko narzędziem ma tu wielkie znaczenie... Wydaje mi się, że tym, co ze strony księdza prowadzącego rekolekcje najbardziej przeszkadza uczestnikom w osiąganiu celów rekolekcji jest akcentowanie swojej osoby, otrzaskanie ze świętością, naturalizm w głoszeniu, pośpiech w liturgii i modlitwie”. Inny pisze: „Rekolekcionista młodzieżowy powinien mieć ten przedziwny dar Boży ukazywania swoim postępowaniem, mówieniem, uśmiechem a nawet zabawą. jednym słowem całą swoją osobą, że prawdy religijne są czymś żywym, twórczym w codziennym życiu”.

Rekolekcionista znający młodzież i mający odpowiednie wartości duchowe musi do rekolekcji odpowiednio się przygotować, co podkreśliło siedmiu ankietowanych księży (14,6 proc.).

W przygotowaniu rekolekcji bardzo ważną rzeczą jest dobór odpowiedniej tematyki nauk, co podkreśla dziesięciu kapłanów respondentów (21,0 proc.). Tematyka nauk powinna uwzględniać zainteresowania i problemy nurtujące młodzież jako taką i tę konkretną, do której

ma przemawiać. Tematyka winna zainteresować młodzież, wciągnąć ją w nurt poruszanych zagadnień, dlatego też do treści nauk musi dojść odpowiednia forma jej przekazu. Postulat ten wysunęło 19 rekolekcjonistów (39,6 proc.). Chodzi tu zarówno o sposób podejścia do młodzieży, jak też o zdolność skupienia jej na poruszanej problematyce.

Jeden z księży respondentów obok właściwego doboru rekolekcjonistów wskazał także konieczność właściwego doboru spowiedników znających i kochających młodzież.

4) Wśród ważnych czynników warunkujących stopień osiągania zamierzonych na rekolekcjach celów znajdują się także indywidualne dyspozycje rekolektantów, co wskazało czterech księży ankietowanych (8,3 proc.). Fakt ten wskazuje, że rekolekcjoniści cały ciężar rekolekcji kładą na barki duchowieństwa stawiając mu duże wymagania a od młodzieży oczekując tylko poddania się pod to kierownictwo. Świadczy to o dużym poczuciu obowiązkowości i odpowiedzialności duchowieństwa za swoją niełatwą funkcję, ale wykazuje też niedocenywanie osobistego wysiłku rekolektantów. Tylko od zgodnego współdziałania obydwu stron zależy pełna skuteczność i głębia oddziaływania rekolekcyjnego. Z tej racji należy młodzież wdrażać do osobistego przemyślenia nauk w miejscu ich głoszenia i poza nim. To osobiste rozmyślanie rekolektantów musi stać się jednym z ważnych i zawsze uwzględnianych w planie rekolekcji punktów porządku dziennego, od tego bowiem zależy wykorzenienie wad i zasiew cnót. Praca rekolekcjonisty ma być w tym względzie tylko pomocą.

5) Obok powyższych uwarunkowań realizacji zadań postawionych przed rekolekcjami księża respondenci wskazali także warunki i okoliczności zewnętrzne rekolekcji, do których należą miejsce i czas ich odprawiania oraz organizacja. Wskazało to dziewięciu rekolekcjonistów (18,4 proc.). Optymalnym miejscem na rekolekcje jest dom rekolekcyjny, lecz jest on dostępny tylko dla małych grup młodzieży. Ogół młodzieży z racji warunków obiektywnych zdany jest na odprawianie ćwiczeń rekolekcyjnych w kościołach lub kaplicach i na te ćwiczenia przychodzi tam z reguły młodzież po zajęciach szkolnych, co nie sprzyja jej skupieniu a przez to głębi i skuteczności oddziaływania rekolekcyjnego.

Trzech księży respondentów (6,2 proc.) wskazuje, że skuteczność rekolekcji zależy od czasu ich trwania, jeden dodaje, że ważny jest także czas i ich urządzanie a trzech wskazuje na organizację rekolekcji i ich program.

6) Należy wskazać, że skuteczność i trwałość oddziaływania rekolekcyjnego zależy także od podjęcia tematyki rekolekcyjnej na lekcjach religii i od pielęgnacji owoców rekolekcji przez pracę duszpasterską miejscowego duchowieństwa. Warunek ten jest bardzo ważny, chociaż wskazał go tylko jeden rekolekcjonista.

Tak by się przedstawiało w skrócie uwarunkowanie realizacji zadań postawionych przed rekolekcjami w ujęciu księży rekolekcjonistów. Sądzę, że refleksja nad tymi sprawami dopomoże Duchowieństwu w jego pracy duszpasterskiej nad urzeczywistnianiem się Kościoła w młodzieńczym świecie przez realizację zadań rekolekcyjnych.

4. Podsumowanie.

Z powyższego rozważania wynika, że obecne rekolekcje bardzo się różnią od rekolekcji św. Ignacego Loyoli, który przecież zapoczątkował

ruch rekolekcyjny. Tamte dążyły do reformy życia elity z zamiarem wykorzystania jej do celów apostołskich. Polegały na osobistym przemyśleniu nauk. Rola kierownika rekolekcji była inna niż obecnie. Dziś rekolekcje stały się jedną z form duszpasterstwa masowego nie rezygnując z duchowego pogłębiania elity. Z tej racji do zadań postawionych przez św. Ignacego Loyolę doszły nowe w pełni wyeksponowane przez Sobór w postaci zadań duszpastersko-wychowawczych (zob. DWCH n. 2). Wszystkie te należy traktować na tej samej płaszczyźnie ważności i dążyć do ich pełnej realizacji zarówno wobec młodzieży jak i dorosłych.

Ks. Stanisław Kisiel, Siedlce

O ANTROPOLOGICZNA I KERYGMATYCZNA TEMATYKĘ REKOLEKЦИИ MŁODZIEŻOWYCH

We współczesnej katechetyce i homiletyce akcentuje się ważność zagadnień wnoszonych przez samego człowieka. Kierunek katechezy egzystencjalnej i nowoczesne homilie mają ten przedmiot szczególnie na uwadze. Idąc po tej linii należałoby także w rekolekcjach uwzględnić aktualną problematykę nurtującą młodzież by odpowiadając na nią doprowadzić młodych do wartościowych rozwiązań i postaw chrześcijańskich. Celowi temu będzie służyła konfrontacja treści wnoszonej przez młodzież z nauką i czynami Chrystusa Pana. Konfrontacja ta będzie miała na celu wzbudzenie lub pogłębienie wiary w młodym słuchaczu, co jest kerygmaticznym postulatem przepowiadania. Ponieważ sama „wiara bez uczynków martwą jest” (Jan 2,17), będzie tu także chodziło o konsekwencje etyczno-moralne wiary.

Na tle powyższych postulatów postaram się rozpracować tematykę rekolekcji młodzieżowych.

§ 1. Tematyka nauk wysunięta przez księży rekolekcyjnych

W połowie grudnia 1969 r. rozesłałem do wszystkich Kurii Biskupich i Zakonnych w Polsce po dwa egzemplarze ankiet z prośbą o dostanie ich do księży rekolekcyjnych młodzieżowych. Z rozesłanych w ten sposób ankiet wróciło czterdzieści osiem kompletów odpowiedzi w tym od siedemnastu rekolekcyjnych zakonnych i od trzydziestu jeden diecezjalnych. Wśród pytań znajdowały się dwa dotyczące tematyki nauk rekolekcyjnych. Tematykę wysuniętą przez księży respondentów zgrupujemy w trzech działach:

- A) tematy światopoglądowe dotyczące prawd wiary pod hasłem „Bóg”,
- B) tematy omawiające zainteresowania i życie moralne człowieka pod hasłem „człowiek”,

- C) i tematy omawiające możliwość spotkania człowieka z Bogiem.

Przy każdym temacie zostanie podana ilość osób, która go zaproponowała. Tematy wysunięte przez pojedynczych księży będą podane bez ilości osób.

- A) Tematy nauk pod hasłem „Bóg”:
Zgrupujemy je w kilka działów:
 - a) Teodycea — 8 osób (16,7 proc.).
 - 1. Istnienie Boga — 7 osób,
 - 2. Kim jest Bóg, kim nie jest? — 1 osoba.
 - b) Chrystologia — 8 osób (16,7 proc.).

- 3. Chrystus historyczny, mistyczny i eschatologiczny.
- c) Teologia fundamentalna — 4 osoby (8,3 proc.).
 - 4. Apologetyka — 2 osoby.
 - 5. Tematy światopoglądowe — 2 osoby.
- d) Eschatologia — 3 osoby (6,2 proc.).
 - 6. Życie pozagrobowe — 2 osoby.
 - 7. Rzeczy ostateczne — 1 osoba.

B) Tematy nauk rekolekcyjnych pod hasłem „Człowiek”:

Zgrupujemy je również w poszczególne działy według rangi ilości propozycji. Należy zauważyć, że ilość propozycji przewyższa ilość ankietowanych ponieważ jeden respondent zgłaszał kilka lub kilkanaście tematów.

- a) Tematyka etyczna — 58 punktów:
 - 8. Etyka chrześcijańska — 21 osób
 - 9. Miłość — 10 osób.
 - 10. Czystość: ideał, skutki i tragedie niezachowania — 6 osób.
 - 11. Miłość bliźniego — 6 osób.
 - 12. Problemy seksualne — 4 osoby.
 - 13. Grzech i uzasadnienie jego złości socjologiczno-medyczno-psychologiczne — 2 osoby.
 - 14. Postawa konsumpcyjna w życiu — 2 osoby.
 - 15. Trzeźwość — 2 osoby.
 - 16. Zadania kształcenia charakteru — 2 osoby.
 - 17. Cnoty kardynalne (nazywać zaletami) — 1 osoba.
 - 18. Męstwo.
 - 19. Obowiązek i przyjemność.
 - 20. Odpowiedzialność za drugiego człowieka.
 - 21. Konieczność ofiary i wyrzeczenia w życiu.
 - 22. Palenie papierosów.
 - 23. Przykazania jako kodeks drogowy.
 - 24. Rachunek sumienia.
 - 25. Rozmiary grzechu i zła: teologiczne, chrystologiczne, społeczne i eschatologiczne.
- b) Tematyka religijna — 36 punktów:
 - 26. Odpowiedzialność za losy Kościoła — 15 osób.
 - 27. Wiara — 4 osoby.
 - 28. Miłość misyjna i ekumeniczna — 2 osoby.
 - 29. Krzys religijny młodzieży — 1 osoba.
 - 30. Religijność wielkich ludzi.
 - 31. Świętość nastolatka.
 - 32. Tematy z historii Kościoła.
 - 33. Trudności w wierze i sposoby ich rozwiązywania.
 - 34. Wartość wiary.
 - 35. Wartości życiowe religii.
 - 36. Wiara i jej wyznawanie.
 - 37. Wiara, jej konieczność i potrzeba w życiu.
 - 38. Wiara na co dzień.
 - 39. Współczesne zagadnienia kościelne.
 - 40. Wzorzec wiary dziś.
 - 41. Zaangażowanie kościelne i społeczne.
 - 42. Zadania laikatu.
 - 43. Życie z Bogiem w radości i szczęściu.

c) Tematyka światopoglądowa — 21 punktów:

44. Cel i sens istnienia świata i człowieka. Sens życia chrześcijańskiego i niechrześcijańskiego. Jaki sens ma życie, praca, nauka, radości, cierpienie — 6 osób.
45. Wiara i wiedza — 5 osób.
46. Katolik nowoczesny w świecie i jego poglądy — 4 osoby.
47. Chrześcijaństwo jest humanizmem — 1 osoba.
48. Dialog z niewierzącymi.
49. Godność chrześcijanina.
50. Nauka a wiara.
51. Optymizm i radość chrześcijańska.
52. Postawa dialogu z otoczeniem.

d) Tematyka pedagogiczna — 14 punktów:

53. Idealizm i autentyzm młodzieży: przeciwstawianie się obłudzie, wola walki o lepszy świat, o realizację ideałów — 2 osoby.
54. Konieczność przemiany wewnętrznej — 2 osoby.
55. Przygotowanie do zadań małżeńskich i rodzicielskich — 2 osoby.
56. Aktualne sprawy poruszane przez środki masowego przekazu — 1 osoba.
57. Autorytet.
58. Ideał i życie model.
59. Ideały chrześcijańskie.
60. Postęp i nowoczesność.
61. Potrzeba rekolekcji.
62. Wartość i umiejętność zabawy.
63. Wykorzystanie czasu.

e) Tematyka socjologiczna — 11 punktów:

64. Stosunek do starszych — 6 osób.
65. Konflikt pokoleń — 1 osoba.
66. Moda i jej niebezpieczeństwa.
67. Planowanie rodziny (do młodzieży starszej).
68. Praca.
69. Rola ojca i matki w przyszłości.

f) Tematyka psychologiczna — 9 punktów:

70. Stosunek chłopca do dziewczyny i dziewczyny do chłopca — 2 osoby.
71. Zachowanie młodzieży i kultura „bycia” — 2 osoby.
72. Młodość — 1 osoba.
73. Osobowość męska i kobieca — cechy, możliwość rozwoju.
74. Radość i jej potrzeba w życiu duchowym.
75. Refleksja i synteza.

g) Tematyka antropologiczna — 8 punktów:

76. Dusza nieśmiertelna — 4 osoby.
77. Człowiek i jego potrzeby — 1 osoba.
78. Człowiek — kim jest i kim nie jest.
79. Dar życia, jego cena i wykorzystanie.
80. Powołanie do spełnienia zadań zamierzonych przez Stwórcę.

h) Tematyka kulturologiczna — 3 punkty:

81. Hierarchia wartości — 1 osoba.

82. Humanizm bez cynizmu.

83. Ustawienie krytyczne do kultury współczesnej.

Z powyższego zestawienia widzimy, że największy nacisk księży rekoлекcjonistów kładą na tematykę etyczną i religijną. Dużą wagę, chociaż mniejszą w porównaniu z tematyką poprzednią, przywiązują do tematów światopoglądowych, pedagogicznych, socjologicznych, psychologicznych i antropologicznych, tematyka zaś kulturologiczna stanowi margines ich uwagi. Stanowisko to jest konsekwentne do zajmowanej postawy w ujmowaniu zadań rekoлекcji młodzieżowych, gdzie księży rekoлекcjonistów największy nacisk położyli na życie moralne i zaangażowanie religijne rekoлекtantów.

C) Tematy nauk pod hasłem „Spotkanie człowieka z Bogiem”:

Uzeregujemy je również w grupy tematyczne:

a) Tematyka liturgiczna — 36 punktów:

84. Modlitwa i Msza św. — 18 osób.

85. Życie sakramentalne młodzieży — 15 osób.

86. Kult Matki Bożej — 2 osoby.

87. Najświętszy Sakrament — 1 osoba.

b) Tematyka moralna — 12 punktów:

88. Grzech i Sakrament Pokuty — 9 osób.

89. Powołanie życiowe — 2 osoby.

90. Aksjologia relacji Chrystus-człowiek — 1 osoba.

c) Tematyka biblijna — 4 punkty:

91. Pismo św. i jego lektura — 4 osoby.

d) Tematyka pastoralna — 4 punkty:

92. Integralne i pełne chrześcijaństwo — 1 osoba.

93. Spotkanie z Bogiem w modlitwie, liturgii, sakramentach świętych, w drugim człowieku, w świecie i w osobie.

94. Świętość jako godność i kultura człowieka i jako boski pierwiastek człowieka.

95. Wartość uczęszczania na religię.

e) Tematyka teologiczna — 1 punkt:

96. Łaska Boża i współpraca z nią — 1 osoba.

Z powyższego zestawienia widzimy, że w spotkaniu człowieka z Bogiem największy nacisk kładą księży rekoлекcjonistów na tematykę liturgiczno-modlitewną.

Podsumowując tematykę nauk zaproponowanych przez rekoлекcjonistów młodzieżowych stwierdzamy w niej tendencje antropologiczno-kerygmacyjne. Osąd co do aktualności i nowoczesności zaproponowanych wyżej tematów nauk rekoлекcyjnych pozostawiam do uznania Czytelników.

§ 2. Tematyka rekoлекcyjna na tle potrzeb psycho-duchowych młodzieży.

Antropologiczna tematyka nauk rekoлекcyjnych dla młodzieży może być w pełni odkryta nie tyle przez badanie duszpasterzy młodzieżowych na ten temat, lecz przez badania naukowe samej młodzieży. Ce-

lowi temu służą badania potrzeb psychoduchowych młodzieży i zaspokojenie ich przez odpowiednio dobrane nauki.

Termin polski „potrzeba” w sensie psychologicznym jest określaný jako brak czegoś wprowadzający organizm w niepożądany stan i stanowiący zwykle motyw do działania w kierunku odpowiedniej zmiany tego stanu czyli zaspokojenia. Wieś autorów wlicza wiele teorii potrzeb, np. teorie głębinowe Freuda, Adlera, Szondięgo teorie instynktowe Mc Dougala, teorie allporta, Murraya, Masłowa, Tomana, Mad-sena, Goldsteina, Thomasa, Hilgarda i innych. Są też polskie nazwiska: K. Obuchowski, Cz. Czapów, S. Kunowski, N. Han-Ilgiewicz, S. Garczyński. Teoriami tymi zajmuje się psychologia, tutaj zaś nie ma ani czasu ani miejsca na ich omówienie.

Żadna z tych teorii nie da się zastosować w praktyce ustalenia potrzeb młodzieży, młodzież bowiem wykazuje zmieszane potrzeby in fieri wynikające z jej psychicznego rozwoju i w związku z nimi potrzeby duchowe ściśle związane w organiczną całość z poprzednimi. Z tej racji nazwałem je potrzebami psycho-duchowymi. Związane są one z duchowymi funkcjami człowieka; intelektualnymi, wolitywnymi i emocjonalnymi stanowiącymi w człowieku jedną, nierozzerwalną i harmonijną całość osoby. W poszczególnych potrzebach raz na czoło będą się wysuwały jedne, raz drugie funkcje człowieka.

Po przeprowadzeniu badań ankietowych młodzieży katechizowanej w wieku od 15 do 20 lat (łącznie przebadano tysiąc osób z czterech miast: Warszawy, Krakowa, Katowic i Poznania), przejawy potrzeb psycho-duchowych sprowadzono do czterech grup:

- 1) potrzeby samodzielności życiowej i duchowej,
- 2) potrzeby własnej godności i wartości,
- 3) potrzeby oparcia duchowego,
- 4) i potrzeby sensu życia.

Ad 1) Potrzeba samodzielności życiowej i duchowej dała znać o sobie w potrzebie samodzielnego zdobywania nowych informacji i doświadczeń, w samodzielności wartościowania i postępowania.

Ad 2) Potrzeba własnej godności i wartości przejawiała się w dążeniach samowychowawczych młodzieży, w jej dążności do twórczości i aktywności i w obronie własnej godności przed niepożądanymi wpływami środowiska.

Ad 3) Potrzeba oparcia duchowego ujawniała się w szukaniu oparcia w grupie rówieśniczej, w potrzebie miłości ze strony rodziców i osób płci odmiennej i w potrzebie porady życiowej ze strony życzliwych jednostek.

Ad 4) Przejawem potrzeby sensu życia okazały się dociekania światopoglądowo-etyczne młodzieży, stany psychiczne wynikłe na tym tle i wybór ziemskich celów życiowych zgodnie z przyjętym światopoglądem.

Na tle powyższych potrzeb ustalono tematykę nauk rekolekcyjnych w większości wypadków zasygnalizowaną przez samą młodzież badaną. Tylko nieliczne tematy zostały dodane przez autora niniejszego artykułu. I tak:

- A) Na tle potrzeby samodzielności życiowej i duchowej zasygnalizowano tematy:
1. O problemach i sprawach młodzieżowych.
 2. O miłości.
 3. Seks a etyka.
 4. O czystości i skutkach nieczystości.
 5. Relacja dziewczyna — chłopiec, chłopiec — dziewczyna, koleżeństwo, przyjaźń.
 7. O paleniu tytoniu, piciu alkoholu, używaniu narkotyków.
 8. O krytycyzmie młodych, o konieczności samokrytycyzmu.
 9. Samodzielność postępowania a rady dorosłych.
 10. Konieczność stosowania norm moralnych — kodeksu drogowego.
 11. Problemy aktualne interesujące i nurtujące młodzież.
- B) Na tle potrzeby własnej godności i wartości:
12. Zagadnienia wychowawcze.
 13. O kształceniu charakteru — potrzeba.
 14. Ideały życiowe młodzieży oraz jej zalety i wady.
 15. Wzorce osobowościowe czy oryginalność?
 16. O wyrabianiu prawego sumienia i czynników służących temu.
 17. O miłości bliźniego, jej zakresie i przejawach.
 18. O właściwym korzystaniu ze środków masowego przekazu.
- C) Na tle potrzeby zrozumienia i oparcia duchowego:
19. Gdzie należy szukać prawdziwych przyjaciół: u rodziców, kolegów, itd? Cechy prawdziwej przyjaźni.
 20. O szczęściu i miłości.
 21. Szukanie oparcia duchowego w Bogu i Kościele.
 22. Potrzeba świadczenia oparcia duchowego dla innych z miłości bliźniego.
- D) Na tle potrzeby sensu życia:
23. O sensie życia — rozważanie teoretyczne.
 24. Problem istnienia Pana Boga.
 25. Istnienie i nieśmiertelność duszy.
 26. Życie pozagrobowe.
 27. Dobro i zło na świecie.
 28. Cierpienie i śmierć a Opatrzność Boża.
 29. Wiara a wiedza.
 30. Problemy eschatologiczne.
 31. Sens istnienia Kościoła i jego rola w świecie.
 32. Problematyka misyjna.
 33. Czy nie wystarczy wierzyć w Pana Boga, po co chodzić do kościoła?
 34. Na czym ma polegać życie katolika w XX wieku?
 35. O życiu świętych.

Wyrazem potrzeb psycho-duchowych są także potrzeby religijne człowieka nastawione na wyższe wartości: Prawdy, Dobra i Świętości. Potrzeby religijne stanowią część składową potrzeb psycho-duchowych bez możliwości rozgraniczenia ich od nich. Z tej racji tematykę nauk uzupełnimy na tle potrzeb religijnych.

§ 3. Tematy nauk na tle potrzeb religijnych młodzieży.

Mówiąc o religijności z naukowego punktu widzenia wymienia się

cztery jej kryteria; światopogląd religijny, praktyki religijne, etykę religijną i zaangażowanie w grupie religijno-społecznej. Czynniki te odnajdujemy w potrzebach psycho-duchowych. I tak światopogląd religijny odnajdujemy w potrzebie sensu życia, drugi czynnik religijności — praktyki religijne jest wyrazem zarówno potrzeby samodzielności w postępowaniu jak też przejawem szukania oparcia duchowego w Bogu i Kościele. Trzeci czynnik religijności — etyka jest również przejawem samodzielności w postępowaniu oraz większego lub mniejszego poczucia własnej godności i wartości. I wreszcie zaangażowanie w grupie religijno-kościelnej powiększa poczucie własnej wartości i jest wyrazem samodzielności w postępowaniu. Wobec powyższego należałoby także uszeregować tematykę nauk z poprzedniego paragrafu (nr 2) na tle elementów religijności. Poprzestaną na podaniu numerów tematów nauk wziętych z paragrafu nr 2.

A) Światopogląd: obejmuje tematy nauk nr 23—31.

B) Praktyki religijne: nr 33 oraz:

36. O grzechu, spowiedzi i Komunii św.
37. O obowiązkach katolickich i praktykach religijnych.
38. O Mszy św. jako wspólnocie liturgicznej Ludu Bożego.
39. O modlitwie.
40. O kulcie NMP.

C) Etyka: nr 1—10, 12—22, oraz:

41. O obowiązku dążenia do świętości.

D) Aktywność w sprawach religijno-kościelnych:

42. O Kościele jako Ludzie Bożym.
43. Moje zadania w Kościele.
44. O apostołstwie świeckich: obowiązek, zadania.
45. Udział młodzieży w budowaniu lepszego świata przez apostołstwo w Kościele.

Tak więc lista tematów została jeszcze powiększona na tle elementów religijności. Są to jednak tematy pochodzące nie od młodzieży, lecz od autora.

Na koniec rozważań pozostaje nam ustalić relacje potrzeb psycho-duchowych do zadań wychowawczych Kościoła w stosunku do młodzieży i odwrotnie.

§ 4. Tematy nauk na tle zadań wychowawczych.

Konieczne jest także postawienie pytania: jakie zadania należy zrealizować w stosunku do młodzieży aby zaspokoić w maksymalnym stopniu jej potrzeby psycho-duchowe pod kątem rozwijania jej religijności? W udzieleniu odpowiedzi na to pytanie spieszy nam z pomocą sobór wyliczając w Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim (n.2) pięć grup zadań wychowawczych: rozwijanie świadomości daru wiary, zadania wychowania liturgiczno-sakramentalnego, zadania moralne — życie z wiary, zadania ascetyczne — kształcenie charakteru i zadania apostołskie. Spróbujmy je odnieść do poszczególnych potrzeb psycho-duchowych. I tak realizacja zadania rozwijania świadomości wiary zaspokaja potrzebę sensu życia na płaszczyźnie chrześcijańskiej, włączenie młodzieży w życie liturgiczno-sakramentalne Kościoła jest zaspokojeniem jej potrzeby szukania oparcia duchowego w Bogu i Kościele, wdrażanie do życia z wiary i kształcenia charakteru chrześcijańskiego zaspokaja potrzebę własnej godności i wartości, wdrażania zaś młodzie-

ży do apostołstwa świeckich odpowiada na jej potrzebę samodzielności życiowej i duchowej w postępowaniu ubocznie potęgując poczucie własnej wartości. Tak więc rekolekcjoniści realizując zadania wychowawcze Kościoła (z DWCH n.2) zaspokajają także tym samym potrzeby psycho-duchowe młodzieży.

Posługując się numeracją tematów nauk z paragrafu 2 i 3 wskażemy je raz jeszcze na tle zadań wychowawczych:

- A) Wzmocnienie i pogłębienie wiary: mają na uwadze tematy nr 23-35.
 - B) Włączenie w życie liturgiczno-sakramentalne: nr 33, 36—40.
 - C) Życie z wiary i kształcenie charakteru: nr 1—10, 12—22, 41.
 - D) Wdrażanie do apostołstwa Kościoła: nr 42—45.
- § 5. Podsumowanie

Chociaż podano w niniejszym artykule dość dużo tematów nauk rekolekcyjnych dla młodzieży, lista ich nie jest jednak zamknięta. Księża rekolekcjoniści winni ją uzupełnić nowymi, ustalonymi na tle potrzeb psycho-duchowych młodzieży, elementów jej religijności lub też zadań wychowawczych Kościoła. Należy mieć także na uwadze antropologiczno-kerygmatyczną tematykę nauk, a w przeprowadzaniu ich konfrontować wnoszoną przez młodzież z treścią nauk i życia Chrystusa Pana w oparciu o Pismo św. W ten sposób młodzież zostanie doprowadzona do pełnych i wartościowych rozwiązań i postaw chrześcijańskich.

Ks. Stanisław Kisiel

Przedruk — Wiad. Diecezjalne Podlaskie Nr 7 rok 1973 oraz Nr 5 rok 1974

Za zezwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.
Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.

600 egz. - zam. - 2240 - 11. 74 - U1/215